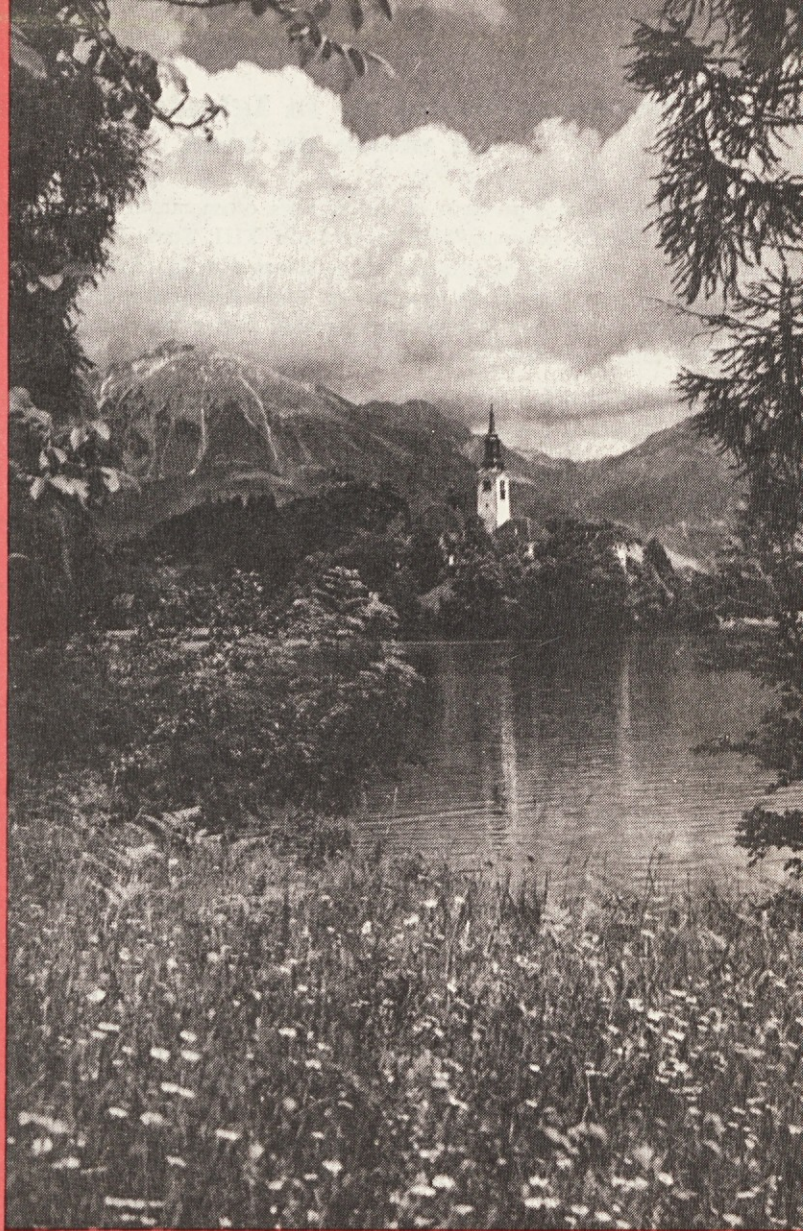

JULIJ 1991

Duhovno življenje

La Doctrina Social de la Iglesia es también un modo de vida

En un mensaje grabado en video, para conmemorar el centenario de la encíclica "Rerum novarum", del papa León XIII, Juan Pablo II señala que la Doctrina Social de la Iglesia "no es solamente una doctrina: es un modo de vida, es una especie de fragua, un lugar que interpela a las personas a empeñarse para que la humanidad pueda forjar instrumentos nuevos que superen toda amenaza y responda así mejor al llamado divino".

El Santo Padre se dirige a su audiencia como a "hombres y mujeres deseosos de hacer suyos los urgentes retos de un mundo sediento de justicia y paz, de libertad y solidaridad". La encíclica de León XIII, afirma, abrió una nueva era en "la herencia preciosa de la Doctrina Social de la Iglesia". Y tiene que "leerse en el contexto actual para poder apreciar su valor permanente".

PSALM

Prepojeni smo z vero kakor z lučjo,
v nas rasto marjetice in zvončki,
velika drevesa, z oblaki nad vrhovi,
v nas stoje gore s čermi, z večnim snegom in ledom,
v nas plivkajo vode brezbrežnih morij.

Iz zemlje smo namreč ustvarjeni,
spleteni iz rož in trave kot sveža kita,
kakor dragulj na tenki zlati niti
visi v nas svetilnica duha,
z dišečim oljem milosti do roba nalita.

Stvarstvo gneto božji prsti,
dajejo rast novini in umirajoče pokladajo
v plasti, ki segajo do Niča,
iz katerega je bil svet ustvarjen.

S čelom bijem ob zemljo
— zemlja ob zemljo! —
Svetilnica duha niha v meni
od sreče, da sem bil rojen.

Karel Mauser

DUHOVNO ŽIVLJENJE

SLOVENSKA VERSKA REVIIJA

LETO 58

JULIJ 1991

Z ljubeznijo za pravico

Kreposti si med seboj ne morejo nasprotovati. Zato tudi o razmerju med pravičnostjo in ljubeznijo v načelu ni pravde. V medčloveških odnosih spadata skupaj, kajti obe se med seboj nujno dopolnjujeta kot možgani in srce v organizmu.

V praktičnem redu pa se krščanskemu človeku pogosto postavi vprašanje, katera naravnava naj prevlada v določenem življenjskem primeru. Odločitev ni brez nevarnosti. V skrajnosti bi sama pravica dopuščala beneškemu trgovcu rezati meso iz živega telesa in slepa vseodpuščajoča ljubezen bi odpirala vrata vsemu družbenemu zlu.

Ko se še danes moramo potegovati za to, da se popravi slovenska uradna zgodovina in prizna nikoli izgubljena čast mrtvim in živim, nas k temu najprej nagiba čut pravičnosti. Za naše mrtve in zase terjamo to, kar nam in njim po pravici gre: priznanje dobrega imena, povračilo moralne in tvarne škode, soudeležbo pri vodenju družbe, pa tudi, da se uradno in formalno ugotovi krivda in naloži zadoščevanje. To zahteva stroga pravičnost in za nje uveljavljenje se smemo in moramo zavzemati.

A ne samo čut pravičnosti, tudi ljubezen do ljudi nas nagiba, da se za to prizadevamo. Pravičnost terja, ljubezen daje. Vsakdo zase ve in očitno postaja vsej slovenski javnosti, koliko smo daro-

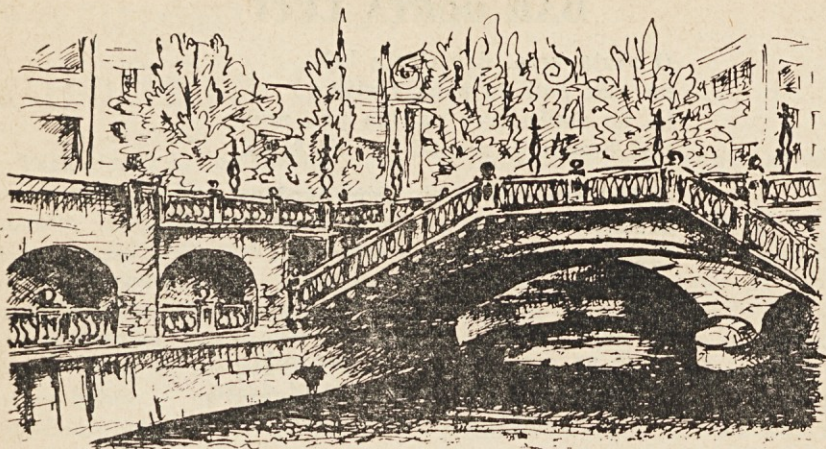
vali za vzdrževanje slovenskega duha in rast narodne kulture, kateri smo napisali pomembno poglavje za zgodovino. Tudi kar je bilo v tem protestnega, obsojajočega, zahtevajočega, je k temu nagibala ljubezen do trpečih v domovini, do poedincev prihodnjih rodov in končno do nasprotnikov, ki jim tudi hočemo dobro, vsaj da puste zlo voljo in si z odstopanjem od svojih zmot pomirijo vest.

Upravičeno lahko upamo, da smo vsak čas ohranjali ravnotežje med pravico in ljubeznijo. Nikoli se nismo zapirali v misli na trenutek, ko bo naša roka pravice s silo vrgla ob tla nasilje, še manj smo se zatekali v zasebno maščevalnost. Nismo pa tudi ne ponujali brezpogojnega odpuščenja nasilnežem iz kakega preveč prostosrčnega upanja v dobro, ki je v vsakem človeku. Res smo kdaj zahajali v medsebojna razpravljanja o taktičnih potezah, a to nas ni slabilo, prej nam je pobujalo še večjo življenjsko silo.

Taka uravnovešenost nas tudi v novih razmerah ne zapušča. Razumljivo je, da se sprašujemo, kakšno naj bo zdaj naše ravnanje. Nova doba v Sloveniji ni nastopila s prevratom, ampak po postopnem obračanju. Proces torej ni končan. Še vedno so v slovenski družbi dejavne sile, ki so pol stoletja imele vso, tudi formalno oblast in so jo po končnem izčrpanju zapustile. A dejanska moč je še zdaj pri njih, pluralistična demokratičnost se le počasi uveljavlja.

Zunanjemu procesu, ki bi bil v spreminjanju struktur lahko prav kratek, sledi preobražanje miselnosti, ki pa ne more delati skokov. Svobodnemu človeku se je težko vživeti v duševnost ljudskih plasti, ki so bile dolga desetletja predmet načrtne manipulacije mišljenja.

Tu stopa pred nas nov moment za preizkušanje naše moralne zrelosti: koliko bomo hoteli vztrajati pri potegovanju za resnico in pravico in koliko bomo znali razumevati ljudi, ki so na poti k sprejemanju resnice. Pri tem bomo morali upoštevati, da zgodovinska resnica ni aksiom in da pri ocenjevanju zgodovinskih odnosov in odločitev ni uporabno suho logično sklepanje. O tem, kdo je med revolucijo imel prav, je res treba razkrivati dejstva in njih posledice. Ta naša naloga se nikakor ni zmanjšala. Prav tako se nam nalaga dolžnost, da delamo bilanco vseh dejavnosti zdomstva. A da bo resnica sprejeta, je prav tako treba „logike“ prijaznih obrazov in lepih besed. Brez lahkoverne preproščine bi naj sprejemali vsakogar, ki se nam bliža z dobro voljo, čeprav ima še kake pridržke. Tudi pridobivanje prijateljev je služba resnici in pravici.

Ljubljana - Tromostovje

Tako ravnanje nam ne bo samo „diplomacija“, propagandna tehnika, ampak bo izviralo iz globokega prepričanja, da smo vedno dolžni posvečati sile za uveljavljanje vse pravice, obenem pa, da mora naša prizadevanja spremljati dobra volja do vseh, ki nam postajajo bližji. Ne slepa ljubezen, le iskrena želja po vsem dobrem, ki se bo izražala tudi v našem zunanjem ravnanju, bo lahko raztopljala led in gradila mostove, da se uveljavijo vrednote za boljše čase.

Božidar Fink

S POTI PO MICHIGANU

O Gospod,
zahvaljen za veter, ki raznaša pelod
in razporeja oblake v ljutki igri.
Zahvaljen za obzorje, nazobčano s hribi,
kjer mi počivajo oči, ko so trudne od cest.
Zahvaljen za zelenje smrek in beloto brez
in za večnostno plivkanje jezera, ki spira obalo.
Ne morem skleniti rok na volanu,
toda vem, da vozim skoz Tvojo lepoto
in moje molitve so barve, ki se prelivajo druga v drugo.

Karel Mauser

DAR OČETA LUČI

O sveta vera, dar Očeta luči,
na ozki poti do neba svetilka
in, ko skušnjavec nas na poti muči,
nad brezni in prepadi rešnja bilka.

O ščit srebrni, ki ob njem ognjene
skušnjavčeve pogasnejo puščice!
Bolj ko zlato minljivo dragocene
vezi so vere, do neba vodnice.

O draga vrv in ljubljena veriga,
ki že na zemlji na Boga nas veže:
s tegá svetá pred božji prestol dviga,
rešuje dvomov nas okov in teže.

Nekoč bo ta svetilka ugasnila
in ž njo bo rešnja vez odveč postala.
Odtlej ljubezen bo edina sila,
ki nas na božje bo Srce vezala.

STVARJENJE

Ko Bog ustvarjal je nebo in zemljo,
na stvarstvo sipal svojo je dobroto;
narejal vse po svoji je Besedi,
vse storil v njej, vse njej je dal za doto.

Ko Bog je zemlji temelje postavljaj,
urejal vse po svoji je Modrosti.
Vsa zemlja njej naj služi in jo hvali,
nikdár hvalila je ne bo zadosti.

Ko Bog ves svet prav dobro je naredil,
po svoji je Podobi nas ustvaril.
Da bi spoznavali jo in ljubili,
nam um in prosto voljo je podaril.

Modrost, Podoba in Beseda božja,
za tvojo čast in hvalo naj živimo!
Ustvarjeni po tebi in za tebe
naj v tebi se dokončno umirimo!

Zdenka Serajnik

Verujem v sveto katoliško Cerkev

Vsak človek je nov začetek, toda z nobenim od nas se ne začneja povsem nova zgodovina. Rodimo se v skupni življenjski povezanosti. Iz te povezanosti sprejemamo izročilo. Tako nihče sam ne izumi svojega jezika, marveč se ga nauči od ljudi, ki se pogovarjajo z njim. Nihče si ne zasnjuje in ne izoblikuje svojega življenja čisto znova in čisto sam.

Na naše življenje vselej vpliva življenje naših prednikov in naših sodobnikov. Ob ljudeh se učimo živeti drugače, ker nas njihov način bivanja ne prepriča. Mnogi v naši družbi trpijo zaradi tega, ker

nimajo ljudi, ob katerih bi se učili živeti.

V naših šolah se morejo in se morajo doraščajoči sicer marsičesa naučiti; kljub temu pa lahko ostanejo brez ljudi, ki bi jim pokazali, kako naj upajo in zaupajo, ravnaajo v okviru možnosti, ki so jim dane, kako naj razlikujejo pomembno od manj pomembnega, kako morejo sprejeti smrt.

Priznavam, da pripadam Cerkvi, ker sem srečal kristjane — torej ljudi Cerkve — ob katerih in s katerimi sem se naučil verovati. Ti ljudje niso bili brez napak in pomanjkljivosti, toda živeli so za

ncki cilj; ob njih sem tudi jaz spoznal smisel svojega bivanja. V njih je bilo upanje, po katerem sem tudi jaz prejel luč, močnejšo od vsake teme.

Kristjani so mi predali tisto, za kar so že njihovi predniki živeli in umirali. K temu je tudi spadalo, kako so molili, kako so obhajali znamenja božje bližine v svojem življenju, kako so peli pesmi svojega zaupanja in delili drug z drugim podobe svojega upanja. Pri tem so za sebe in tudi za mene ponavzočevali preteklost, spomin na ljudi, ki so se odpirali dobrotni volji Boga, se zaupali njegovi moči in šli naproti njegovi prihodnosti.

V središču je stala zgodovina o Jezusovem življenju in trpljenju, smrti in vstajenju. In v tej zgodovini so mi kristjani pripovedovali o svoji veri, da nam Bog, vse-mogočni Oče, po Jezusu izkazuje svojo ljubezen, nam daje moči za naše življenje in budi v nas pričakovanje na izpolnitev vseh naših hrepenenj. Po njihovi veri sem prišel do svoje vere. In tako se dogaja vedno dalje. Po verujočih, upajočih in ljubečih kristjanih prihajam — včasih kakor nanovo — do svoje vere v Boga, do svojega upanja vanj in do svoje ljubezni do njega.

Kot kristjan živim iz občestva vere, torej iz Cerkve. Kar sem prejel in sprejemam iz nje, me povezuje z njo. V njej moram s svojimi besedami in s svojimi dejanji predajati naprej, kar mi je bilo dano.

Cerkev označujemo kot „sveto“, čeprav smo in so kristjani v njej tudi grešniki. Po kristjanih se namreč zgodi še marsikaj drugega kakor le dobrotna božja volja. Kljub temu pravimo da je „sveta“, ker v njej postaja za nas navzoče to, kar je Bog, Oče, v svojem Sinu podaril nam in hoče podariti vsem ljudem vseh časov: resnično življenje. Začelo se je s podelitvijo Duha na binkoštni dan in se nam vedno še naprej podeljuje, ko se zberemo v imenu Jezusa Kristusa.

Biti skupaj v njegovem imenu pomeni: poslušati njegovo besedo in se drug z drugim pogovarjati o njej; skupaj z njim predstaviti svoje življenje Bogu, Očetu, v zahvalni, prosilni ali žalujoči molitvi; deliti veselje in trpljenje drug z drugim kot Jezusovi bratje in sestre; na njegovo besedo iskati poti k miru in pravičnosti v svetu; obhajati njegova ozdravljajoča in prenavljajoča znamenja. Kjer delamo to in smo tako Cerkev Jezusa Kristusa, je on pri nas po svojem Duhu in deluje v nas.

Tudi mi svet Cerkev sicer nismo nenačeti svet; vendar živimo z izkušnjo moči, ki nas vedno znova dviga. Ključ nas ven iz naših zožitv in odklonitev. Brez božje besede v svoji sredi bi bili gotovo še manj ljudje, iz katerih izhaja mir. Brez svoje molitve bi bili gotovo revnejši. Gotovo bi imeli manj moči in upanja za na svojo pot, če ne bi več slavili znamenj božje bližine.

K zgodovini Cerkve sicer prav

do danes spadata slabost in greh kristjanov; toda k njej spada tudi dejstvo, da je božja moč delovala in deluje v slabotnih ljudeh. Del nje so tudi ljudje, ki nam jih vedno znova podarja Bog, da nas spominjajo na njegovo voljo in kličejo, naj se napotimo naproti božji prihodnosti.

Če izpovedujem, da verujem v sveto Cerkev, tedaj to torej pomeni: verujem v Boga, ki ostaja zvest novemu začetku, ki ga je sprožil, ko nam je podaril svojega Sina in Svetega Duha. S to božjo zvestobo se srečam v Cerkvi — če jo iščem.

„Katoliška“ pomeni: „za vse ljudi in narode“; tako imenujemo našo (a najprej božjo, Kristusovo) Cerkev, ker je in naj bo božje znamenje vesoljne sprave. V Jezusu, svojemu Sinu, in po moči Svetega Duha hoče Bog vse zediniti s seboj in med seboj. Cerkev naj bo za ta namen nekakšno orodje. Kristjani nismo nikdar le zase. Tudi Cerkev ni le za tiste, ki ji pripadajo. Vsem naj kaže, da Bog hoče in more vzpostaviti mir med ljudmi. Po njej naj postaja vidno, kako Bog deluje, da bi si ljudje med seboj pomagali in delili dobrine drug z drugim, drug drugega sprejemali in drug drugemu odpuščali, skupno iskali svojo pot k Bogu in imeli usmiljenje drug z drugim.

O tem ne morem govoriti brez žalosti. Z nepokorščino božjemu Duhu je Cerkev izgubila svojo edinnost. Mnogi kristjani se niso razumeli in se ne razumejo predvsem

kot mirovna znamenja svojega Boga. Delili so in delijo odtujenosti, rivalstva ali celo sovraštva svoje socialne skupine ali naroda zoper druge skupine ali narode. Tako so mogli in morajo kristjani nič teže zgrabiti za orožje kakor vsi drugi — pogosto celo zoper druge skupine ali narode. Tako so mogli in morajo kristjani nič teže zgrabiti za orožje kakor vsi drugi — pogosto celo zoper druge kristjane, s katerimi naj bi skupaj ponavzročevali božjo moč sprave. Pa tudi v naših malih svetovih — v zakonih, družinah in skupnostih — kristjani pogosti niso bili in nismo znamenja dobrohotne in miroljubne moči našega Boga.

Če se kdajub temu imam za del svete, katoliške Cerkve, ne govorim o tem, da smo kristjani bili in smo zvesti božjemu klicu. Govorim o tem, kaj zvesti Bog hoče in zmore storiti v nas po svojem Duhu. Govorim o tem, kaj Bog hoče od mene in od drugih v naši Cerkvi. Sredi našega raztrganega sveta išče Bog ljudi, ki so znamenja tega, da je njegova moč sprave močnejša kot vse, kar nas lahko ločuje od njega in med seboj. Po njih hoče delovati, da bi se spoznali kot bratje in sestre, ker delijo drug z drugim dar njegovega Duha in ker Boga vsi kličejo za svojega Očeta. Ne vidim nobene drugega znamenja, po katerem bi lahko ljudje bolj upali v mir, kot Cerkev, v kateri je na delu božji Duh.

Dieter Emeis - Janko Bohak

Čistost v zakonskem življenju

Morda bi kdo mislil, da je čistost samo za neporočene in da je zakon prav ustanova, kjer čistost ni več potrebna, ker da bi bilo v zakonu vse dovoljeno, kar se tiče spolnosti. Kdor bi tako sodil, bi se motil. Čistost je tudi v zakonu potrebna, tudi zakonci so dolžni gojiti krepost čistosti. Seveda pa ima zakonska čistost drugačne zahteve kot pa samska. Že smo videli, da čistost samskih obstoji v tem, da se vzdržijo vsakega spolnega užitka, bodisi sami bodisi z drugimi. Zakonska čistost pa prepoveduje zakoncem le tisto rabo spolnosti, kj je v nasprotju z namenom spolnosti. Z drugo besedo, ker je stvarnik človeku spolnost dal, da se po njej množi človeški rod in se to more goditi urejeno le v stalnem prijateljskem združenju med enim moškim in eno žensko, zakonska čistost zahteva od zakoncev, da si izpovedujeta svojo prijateljsko intimno ljubezen tudi s spolnimi dejanji, s katerimi pa istočasno ne izključita z umetnimi sredstvi spočetja novega življenja, marveč nasprotno jih postavita v službo življenja, kadar je to primerno.

Krepost čistosti od zakoncev zahteva torej, da je njihovo spolno dejanje in z njim vse, kar ga spremlja, res izraz prave ljubezni in svojim spolnim dejanjem ne jemljejo naravne moči do prebu-

janja novega življenja. Če dobro razmislimo to načelo, je v njem izraženo vse, kar zadeva zakonsko čistost. Seveda pa ima ta krepost večjo ali manjšo popolnost. Čim bolj bo njuna medsebojna ljubezen, tudi spolna, res nesebična, torej da ne bo iskala svojega užitka, tem bolj popolna bo tudi njuna krepost čistosti. Zato kot vsaka druga krepost tudi zakonska čistost lahko raste, se spolnjuje. Rast bo obstajala prav v tem, da bo vsak vedno bolj iskal srečo bližnjega, sozakonca, če je treba, tudi na račun svoje lastne sreče. Kajti tudi tu velja zlato pravilo, ki ga skušnja potrjuje tudi na vseh drugih področjih: čim manj človek išče svojo lastno srečo in zadovoljstvo, tem več sreče najde. Kdor veliko dá, tudi veliko prejme in sicer prav v dejanju, s katerim je dal. In kolikor bolj kdo sebično išče svoj lastni užitek in srečo, tem manj je dobi.

Tudi zakonsko ljubezen lahko gloda črv sebičnosti in jo končno lahko celo popolnoma uniči, čeprav se na videz in na zunaj gledano zakonca nista nikdar pregrešila proti čistosti. Zlasti žene so pogosto lahko žrtve sebičnega stopanja svojih mož. Čutijo, in za to imajo poseben čut, da so bolj predmet spolnega uživanja svojih mož kot pa predmet njihove resnične in zatorej tudi nesebične lju-

Risala Bara Remec

bezni. Vendar imata zakonca vso pravico, da hvaležno sprejmeta in tudi iščeta spolni užitek, saj ga je Bog temu dejanju pridejal, le da to ne delata v sebičnem izrabljanju drugega. Zato krepost zakonske čistosti ni enostavno prirojena zakoncema, je ne dobita že pri poroki, temveč jo morata neprestano gojiti.

Drug način, kako se zakonca lahko pregrešita proti stanovski čistosti, je pa, če umetno skušata preprečevati nova rojstva. Že smo povedali, da spolnost ni samo v službi sreče zakoncev samih, temveč da ima tudi splošno človeški namen, namreč prav skrbeti za porajanje novega življenja. Kdor je zaradi starosti ali pa zaradi kakšnega drugega razloga nezmožen, da bi imel otroke, ima vso pravico do spolnega življenja kot izra-

za medsebojne zakonske ljubezni. Kdor pa more imeti otroke, ima tudi stanovsko dolžnost, da jih ima, kadar in kolikor jih po načelu „odgovornega očetovstva“ more imeti. O umetnem preprečevanju rojstev je Cerkev zadnje čase veliko govorila, zato na tem mestu ne bom o tem več razpravljala.

Prešuštvo

Zakonci imajo vso pravico, da živijo urejeno spolno življenje. To je njihova pravica in v neki meri tudi njihova dolžnost. A to pravico lahko uporabljajo samo v zakonu. Zato je eden težkih grehov proti zakonski čistosti prav zakonska nezvestoba ali prešuštvo, če se poročeni spolno pregreši z neporočeno a i pa kar je še hujše, s poročeno osebo. Hujše, pravim, ker se je v tem zadnjem primeru pregrešil proti zvestobi, ki jo dolguje svojemu lastnemu sozakoncu. In je sčrnav nezvestobe, ki jo je ona druga oseba zagrešila proti svojemu sozakoncu. Da je to zelo težak greh, je razvidno delno že iz dejstva, da je npr. v Stari zavezi ta greh, če so ga zagrešile poročene žene, bil kaznovan s smrtjo. Tudi danes imajo nekatere zakonodaje težke kazni za prešuštva. Tudi Cerkevni zakonik določa, da je zakonec, ki je bil na ta način prevaran od svojega sozakonca, upravičen, da se za vedno loči od njega, čeprav ga po drugi strani Cerkev vzpodbuja, naj mu vendarle odpusti in ga znova pripusti k zakonskemu sožitju.

V današnji novopoganski družbi, v kateri nam je živeti, se tudi ta greh ne samo vedno pogosteje zagreši, temveč tudi z lahkoto sprejema in celo upravičuje. Včasih si celo zakonca sama dasta medsebojno „proste roke“ za te vrste nezvestobo.

Skušnjava in nevarnost nezvestobe lahko ogroža vsak zakon. Ker skoro noben zakon ni popolnoma srečen (popolna sreča na tem svetu je pač redka), zato obstoji nevarnost, da mož ali žena vidita zunaj svojega zakona bolj idealnega moškega, bolj idealno žensko, kjer bi bila sreča večja. Zakon ne obvaruje zakonca vseh nevarnosti. Če bi bilo tako, bi Bog ne dal kar dveh zapovedi proti zakonski nezvestobi: šeste in devete. Nevarnost ogroža lahko oba, moškega in žensko. Zdravilo proti tej nevarnosti je, da se oba trudita, da v majhnih vsakdanjih stvareh izkazujeta eden drugemu pravo ljubezen in jo tako poglobljata in povečujeta. Napačno bi bilo, če bi mož po poroki počasi prenehal z izrazi nežne pozornosti do svoje žene, kot je tega bil vajen, ko sta bila še fant in dekle, češ zdaj je že moja. Enako bi storila napak tudi žena, če ne bi skušala vsak dan znova ugajati svojemu možu, kot da bi jo poroka odvezovala te dolžnosti.

Ni dosti, zlasti danes ne, sklicevati se samo na poročno knjižico, češ, sedaj sva že zakonca, sva za zmeraj privezana eden na drugega. Že marsikdo je moral na lastni

koži občutiti, da sama sklenitev zakona še ne garantira zakonske zvestobe. Krepost tudi zakonske čistosti zahteva neprestanega boja in truda in pa milosti božje, za katero je treba tudi nenehno prositi in do katere imata zakonca pravico, pridobljeno z zakramentom sv. zakona.

Zakonec je lahko nezvest svojemu zakoncu ne le v dejanju — to je zadnja stopnja, do katere pa še ne pride hipoma — temveč tudi v željah. Zato pravi Kristus: „Kdor pogleda drugo ženo, da bi jo pozelel, je v srcu že zagrešil prešuštvo“. Deveta zapoved proglašča isto: „Ne poželi svojega bližnjega žene!“ Neredko so žal v neki meri vsaj žene same krive, če imajo njihovi možje težave z zakonsko zvestobo. Spolno življenje jih ne privlači redno tako kot moške, zato je možno, da se temu začno počasi izmikati ali pa vsaj kazati, da jim ni veliko zanj. Da s takšnim zadržanjem lahko povzročijo svojim možem nevarne težave, da bodo namreč drugje iskali, kar v svojem zakonu ne dobijo v zadostni meri, je lahko uvideti. Zakonsko življenje seveda ni samo v urejenem spolnem življenju, je pa spolnost eden od važnih elementov srečnega zakonskega življenja. In to pa lahko zlasti od žena, zahteva s časom pravih žrtev, ki jih bodo pa poskušale doprinašati iz resnične ljubezni do mož in do družine.

Lojze Kukovica

Papež Pij XII. 1939 - 1958

Konklave 1939 se je dokaj hitro odločil: 2. marca 1939 je bil izvoljen za novega papeža dotedanji državni tajnik kardinal Eugenio Pacelli, ki si je privzel ime Pij XII. Pacelli se je rodil 1876 v Ri-

mu, odlikovala ga je velika naravna inteligenca in otroška pobožnost. 1899 je postal duhovnik, 1911 podtajnik kongregacije za izredne zadeve pri državnem tajnistvu, 1914 tajnik iste kongregacije in s tem ožji sodelavec Benedikta XV. Že naslednje leto ga je papež poslal na Dunaj, da bi posredoval v sporu med Avstrijo in Italijo. Maja 1917 je Pacelli prevzel službo nuncija v Münchnu in bil posvečen v škofa. Spet je pripravil poziv vsem vojskujočim se stranem, da bi prenehale, vendar ni imel uspeha. 1920 je postal nuncij v weimarski republiki. Viden sad njegovega dela sta konkordata z Bavarsko 1925 in Prusijo 1929. Pij XI. ga je 1929 povzdignil v kardinala in mu 1930 poveril državno tajništvo. Tudi kot državni tajnik je osebno vodil vse zadeve, ki so se nanašale na Nemčijo. 1932 je dosegel sklenitev konkordata z Badnom, 1933 pa še s celotnim nemškim Reichom. Kot osebni papežev legat je bil 1934 v Buenos Airesu, 1935 v Lurdu, 1937 v Lisieuxu in Parizu, 1938 v Budimpešti. Pri pripravi okrožnice, s katero je 29. junija 1931 Pij XI. obsodil nacistično nasilje na verskem področju in absolutistične težnje države, je imel nedvomno precejšen delež. Naraščajoče nasilje nacizma je skušal Pij XI. ustaviti z okrožnico Mit brennender Sorge, napisano 14. marca

1937; v soglasju z nemškimi škofji in ob dejavnem sodelovanju državnega tajnika Pacellija je odločno nastopil proti vse pogostejšemu kršenju osnovnih človekovih pravic in proti rasističnim tedencam nacističnega režima.

Kmalu po izvolitvi za papeža se je Pij XII. sestaj z nemškimi kardinali. Obstajala je bojazen, da bi nacistični režim lahko prepovedal vsakršno pastoralno dejavnost. Obenem je spodbujal, da bi prišlo do konference tedanjih evropskih sil, kar pa po okupaciji Češke ni bilo več mogoče. Dne 24. avgusta 1939 je še enkrat ves svet pozval k ohranitvi mira. Vojna se je začela. Piju XII. se je zdelo še posebej pomembno, da ohranja nevtralno politiko. Nemčija je dvakrat odločno zavrnila papežev poziv, naj bi vojno vsaj omejila, pa tudi njegovo ponudbo, da bi preko Vatikana stekle informacije o vojnih ujetnikih, sta Nemčija in Sovjetska zveza odklonili. Papež je še naprej ohranjal diplomatske stike z nacističnim režimom. Nikoli ni pokazal nobenega znamenja naklonjenosti temu režimu, bal pa se je, da bi prekinitve teh stikov močno škodila Cerkvi na Nemškem. Nemška vlada si je zelo prizadevala, da bi v okupiranih deželah papež imenoval za škofe Nemce, vendar se Pij XII. niti v enem samem primeru ni uklonil tej zahtevi. Nemška propaganda se je trudila, da bi papeža v javnosti predstavila kot sovražnika Nemčije in duhov-

ščino kot sovražnico države. Odkar se je razplamtel vojni spopad, sta si obe strani močno prizadevali, da bi papež odkrito zavzel stališče ene strani proti drugi. Ko je papež izrazil okupiranim narodom svojo solidarnost, je italijanska vlada že menila, da Sveti sedež krši nevtralnost, nemška propaganda pa je Cerkev predstavljala kot nevarnost za nemški narod. Nasprotno pa je Nemčija junija 1941 po napadu na Sovjetsko zvezo pritiskala na papeža, naj javno obsodi komunizem, česar pa ni storil. Pij XII. je tako kot v nacizmu videl veliko nevarnost za svet tudi v komunizmu, vendar se je kljub pritiskom z raznih strani med vojno vzdržal kakršnekoli obsodbe komunizma. Mnogi, ki so papežu očitali „molč“, ko je šlo za „neobsodbo“ nacizma, so prezrli ali mirno zamolčali njegovo „neobsodbo“ komunizma. Papež je odločno zavrnil nemške zahteve, da bi pohod proti Rusiji potrdil kot „križarsko vojno“ proti komunizmu. Po vojni, ko je bil stalinizem na višku, pa je ob volitvah v Italiji 1948 odločno pozval ves narod, naj se ne odloča za komunizem. Tega je z odlokom svetega oficija 1. junija 1949 tudi obsodil. Treba pa je poudariti, da komunizem za Pija XII. ni bil političen problem, ampak izključno verski. Kmalu po Stalinovi smrti je v svoji božični poslanici 1954 nakazoval možnosti za mirno sožitje in sodelovanje. Tudi za Jude je papež storil, kar je bilo v njegovih

močeh. Podatki govore, da je Sveti sedež med vojno rešil življenje 700.000-800.000 Judom. Skoraj neposredno po napadu na Poljsko, 20. oktobra 1939, je ostro obsodil vsako izvajanje nasilja. Ko je konec 1940 prodrla v javnost novica, da v Nemčiji morijo umobolne, je papež taka dejanja obsodil z odlokom svetega oficija 2. decembra 1940. 2. junija istega leta se je odločno zavzel za narode, ki so trpeli pod okupacijo (v tem času sta tuje dežele okupirali le Nemčija in Sovjetska zveza, tako je papeževa beseda veljala izključno njima).

O božiču 1945 je Pij XII. imenoval 32 kardinalov, od teh le štiri Italijane; kardinalski zbor ni nikoli prej imel tako mednarodne narave. V svetem letu 1950 je v Rimu sprejel številne romarje, kar je obenem pomenilo prvo manifestacijo sprave med narodi. Leta 1950 je razglasil dogmo o Marijinem vnebovzetju. Z okrožnicami je odprl številna vprašanja, o katerih naj bi teologi razpravljali še naprej. Okrožnice o Cerkvih (1943), o liturgičnem gibanju (1947), o Svetem pismu (1943) so odpirale vprašanja, ki jih je kasneje povzel in razvil II. vatikanski koncil. V okrožnici *Humani generis* (1950) je pokazal določeno nezaupanje do moderne, predvsem francoske teologije. V božičnih poslanicah je znova in znova proti težnjam absolutizma poudarjal dostojanstvo človeka in njegove pravice. Posebno je presenetil nje-

gov govor 6. decembra 1953 o sožitju med katoličani in nekatoličani. Leta 1939 je kitajskim kristjanom dovolil, da smejo ohranjati svoje krajevne obrede in s tem dokončal stoletja trajajoči spor zaradi kitajskih obredov. Dal je pripraviti nov latinski prevod psalmov; s tem se je začela reforma brevirja. Tudi za postopne spremembe v bogoslužju, vključno z uvajanjem živih jezikov, je pokazal dovolj posluha, pač pa ni imel zaupanja do gibanja duhovnikov delavcev.

Čeprav je bil močno vpleten v usodna politična vprašanja svojega časa, ni bil zgolj „politični papež“, ampak je v marsičem odprl pot do nadaljnjega razvoja in poglobljanja verskega življenja, kar je kasneje povzel in uveljavil II. vatikanski koncil. Pij XII. je umrl 9. oktobra 1958.

Na podlagi mirovne pogodbe 1947 je pripadel del goriške nadškofije Jugoslaviji, prav tako del tržaško-koprške škofije in vsa reška škofija. Sveti sedež je za slovenske dele teh ozemelj uvedel samostojne administrature: del goriške nadškofije v Jugoslaviji, slovenski del tržaško-koprške škofije v Jugoslaviji, slovenski del reške škofije.

Metod Benedik

Poglavitni grehi - nevoščljivost

Nevoščljivost je sebična žalost zaradi dobrine ali prednosti bližnjega. Nasprotuje predvsem ljubezni do bližnjega in ponižnosti. Nevoščljivcu se zdi, da je zaradi dobrine ali prednosti bližnjega sam ponižan ali prikrajšan. Zaradi tega se nevoščljivost pojavlja predvsem med ljudmi z enakimi položaji, sposobnostmi, poklici itd. Kdor je nima, ima veliko dobrih lastnosti.

Nevoščljivost je po svojem rodu težki greh. Tem večji greh je, čim večja je dobrina, zaradi katere je kdo nevoščljiv. Posebno hud greh je nevoščljivost, če je kdo komu

nevoščljiv zaradi milosti. Nevoščljivosti se človek mnogokrat ne zaveda, čeprav je pogosta.

Otroci nevoščljivosti: sovraštvo, opravljanje, podpihovanje, intrigranje, privoščljivost slabega, poniževanje itd.

Sredstva proti nevoščljivosti: vaja v ljubezni do bližnjega in v ponižnosti, premišljevanje posledic nevoščljivosti (Kajn je ubil Abela iz nevoščljivosti, satan je zapeljal Adama in Evo iz nevoščljivosti), zdrava samozavest, zaupanje v božjo previdnost itd.

Štefan Steiner

BOŽJI SIN

O božji Sin, Očetova podoba,
v Očetovem naročju bivajoča,
Beseda vsemogočnega Očeta,
iz njega vekomaj izhajajoča

odsvit Očetovega veličastva, —
kar biva, Oče v tebi je ustvaril,
po tebi Oče je ves svet naredil
in tebi ga na velike v last podaril.

O božji Sin in dedič vsega stvarstva,
obstoj imamo svoj samo po tebi;
ti nosiš nas z besedo vsemogočno,
vso večnost biti hočemo pri tebi.

Zdenka Serajnik

500 - letnica rojstva sv. Ignacija Lojolskega (1491)

Sveti Ignacij Lojolski se je v mladostj z vsemi strastmi vrgel v posvetno življenje. Najprej je živel kot plemič na kraljevskem dvoru in navduševal se je za viteško in pustolovsko življenje. Vsi so mu priznavali izredne naravne sposobnosti: pogum, velikodušnost, nesebičnost, diplomatsko spretnost.

Pri obleganju trdnjave Pamplo-na je bil hudo ranjen. Ko je ležal na bolniški postelji, je prebiral Sveto pismo in svetniške legende. Zgledi božjih junakov so ga tako prevzeli, da se je zaobljubil, služiti le še Bogu. V znamenitem španskem romarskem Marijinem svetišču Monserrat je položil meč in bodalo kot zaobljubljeni dar Mariji na oltar. Nato si je v samoti pri Manrezi poiskal mir za razmišljanje. Tam je napisal svoje znamenite „Duhovne vaje“.

Veliko doživetje zanj je bilo romanje v Sveto deželo in najrajši bi bil kar tam ostal, toda zavedel se je, da je za apostolsko de'lo potreben študij. Najprej je študiral v Španiji, nato sedem let v Parizu. Dosegel je akademsko stopnjo „magister artium“ (doktor ali profesor filozofije). Odtlej je živel le za zdravljenje človeških duš. L. 1540 je papež potrdil njegove statute za jezuitski red; ta je po-

stal za dvig in obnovo krščanskega življenja izredno pomemben. L. 1551 je Ignacij v Rimu ustanovil Rimski kolegij, ki se je pozneje v čast dobrotniku Gregorju XIII. preimenoval v Gregorijansko univerzo.

Sv. Ignacij Lojolski počiva pod glavnim oltarjem mogočne cerkve „Al Gesù“ v Rimu.

Njegovo življenjsko geslo je bilo: — Vse v večjo čast božjo! — To ga je varovalo pred strupi privlačnih tuzemskih časti. Kakor je drugim priporočal: — Delajte kot dobri Kristusovi vojaki — je delal sam in dajal vedno najboljši zgled. V svojem apostolskem življenju je bil zvest do zadnje potankosti. Njegova maša je navadno trajala čez eno uro; vznesenost duha in solze radosti so ga tako ovirale, da je redko maševal pred ljudmi.

Ignacijev najožji sodelavec p. Nadal pripoveduje o njem takole: — Kadar se je lotil kake stvari za božjo službo, je uporabljal vsa človeška sredstva s tako skrbjo in učinkovitostjo, kakor da bi bil dober uspeh odvisen samo od tega. Zraven pa je tako zaupal v Boga in se njegove previdnosti tako oklepal, kakor da bi vsa človeška sredstva, ki jih je uporabljal, ne imela nobenega učinka.

Jezuiti v Sloveniji

V Sloveniji so jezuiti v sodelovanju s kapucini v veliki meri izvedli katoliško obnovo. Organizirali so šolstvo in so imeli velik vpliv na izobražence. Skrbeli so za vzgojo in izobrazbo dobrih du-

Nadvojvoda Karel je poklical jezuite v Gradec (1578), kjer je njihova šola leta 1586 prerasla v univerzo. Tam so se šolali tudi slovenski izobraženci, zlasti duhovniki. Na povabilo škofa Tavčarja so leta 1596 jezuiti prišli v Ljubljano k Sv. Jakobu, kjer so leta 1613 začeli z zidavo nove cerkve. Leta 1604 so imeli že popolno šestrazredno gimnazijo. Naselili so se tudi v Celovcu (1604), Gorici (1615), Trstu (1619), na Reki (1627) ter v Mariboru (1757).

Jezuiti so delovali predvsem med višjimj sloji, izobraženci. Tiskali so knjige: prevod nedeljskih beril in evangelijev (p. Janez Čandik), mali slovenski katekizem ter veliki Kanizjev katekizem (Čandikov prevod). Leta 1606 so ustanovili Marijino družbo, najprej za svoje gojence, nato za različne stanove. Vodili so duhovne vaje in ustanovili bratovščino duhovnikov za opravljanje duhovnih vaj.

Učinkovito so se vključevali v dušnopastirsko delo z lepim bogoslužjem in temeljitimi pridigami. Sv. Ignacij je leta 1556, devet dni pred svojo smrtjo, pisal enemu od takratnih jezuitov, da je v Ljubljani treba pridigati slovensko, če

hoče, da ga bodo ljudje razumeli. Jezuiti so zelo priporočali zakramentalno življenje in širili češčenje Matere božje.

Leta 1773 je papež Klement XIV. jezuitski red razpustil. Po razpustu so jezuiti v Sloveniji večinoma živeli kot zasebniki, vodili so ljudske misijone, bili so profesorji na srednjih šolah, nekateri pa so odšli v Rusijo.

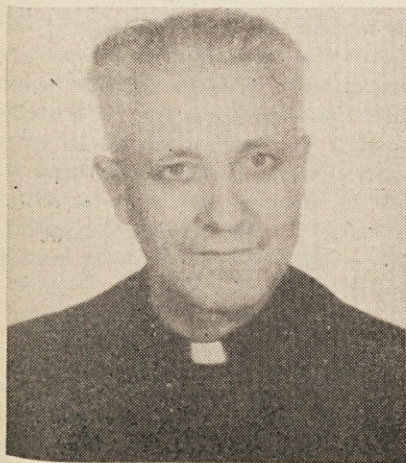
Po obnovitvi reda 1814 so jezuiti kmalu začeli delovati v nekaterih avstrijskih mestih. V Sloveniji so se najprej naselili v Repnjah (1870), a že čez 3 leta so morali zapustiti Kranjsko. V Ljubljano so se vrnil leta 1887. Postavili so cerkev sv. Jožefa in dom duhovnih vaj. Leta 1932 so prišli v Maribor. Do konca 1. svetovne vojne so bili priključeni avstrijski provinci, leta 1919 pa so se priključili jugoslovanski provinci.

Leta 1939 je imela jugoslovanska provinca v Jugoslaviji 12 redovnih hiš, 1 zunaj Jugoslavije, 91 patrov, 71 redovnih bratov, 43 bogoslovcev ter 21 novincev. Danes imajo slovenski jezuiti svojo provinco. Leta 1985 je bilo v provinci 43 patrov, 11 redovnih bratov, 5 bogoslovcev in 4 novinci, s 5 redovnimi hišami v Sloveniji; več redovnikov pa je zunaj. Po vsem svetu imajo jezuiti 1835 redovnih hiš z okrog 26.300 redovniki, od katerih je okrog 18.000 patrov.

Anton Nadrah

Pogovor s p. Lojzetom Kukovico o Jezusovi družbi

Ob 500-letnici rojstva sv. Ignacija Lojolskega (1491—1556) praznujete jezuiti letos „Ignacijev let“, lani pa je minilo 450 let od ustanovitve in papeške potrditve Družbe Jezusove (1540). Papež Pavel III. je Družbo potrdil kot družbo za obrambo in širjenje vere. To naj bi jezuiti uresničevali z oznanjevanjem božje besede, z duhovnimi vajami, misijensko dejavnostjo, dobrotelstjo in s poučevanjem in oblikovanjem mladine. Za člane vaše družbe je značilno, da imate poleg običajnih treh redovniških zaobljub (čistosti, ubožstva in pokorščine predstojnikom) še posebno zaobljubo zvestobe in pokorščine papežu, v kolikor gre za duhovni napredek duš in širjenje vere.

Ali ste jezuiti v svoji zgodovini in po II. vatikanskem cerkvenem zboru spreminjali ali posodabljali poslanstvo svojega reda.

Upam si reči, da so jezuiti v zgodovini v glavnem bili zvesti svojemu poslanstvu. Seveda kot celota, kot red. Koliko je pa vsak posamezni redovnik svojo nalogo izpolnil, to pa ve le Bog in pa dotični. Brez dvoma pa je red, zlasti še pred 2. vatikanskim koncilom resnično bil zvest poslanstvu, ki so si ga Ignacij in soustanovitelji reda (kajti ustanovitelj je bilo deset, čeprav je seveda Ignacij bil začetnik, pobudnik in duša novega reda) zastavili in ki ga je papež Pavel III. potrdil. Drugi vatikanski koncil je postavil jezuitsko družbo kot na splošno celotno Cerkev pred nove naloge. Zadnji papeži so posebej poučevali, naj bodo redovniki zvesti prvotnemu namenu svojih redovnih družin, da je v tem njihova veličina in resnična korist, ki jo Cerkev od vsakega reda pričakuje. V tem oziru je bilo med jezuiti po koncilu nekaj zmede. Spričo izredno težkih in zapletenih razmer, zlasti v Južni Ameriki, so se nekateri jezuiti vrgli v delo, ki ni bilo popolnoma v skladu z nameni Družbe. Seveda v najboljši veri, pri ganjani od teže časa in razmer. Redovniško življenje je zahtevalo novih, drznih prilagoditev spremenjenim

razmeram. V takih primerih je skoraj neizogibno, da pride do različnih interpretacij, kaj je naloga reda in kaj bi storil sam sv. Ignacij v teh časih. Vendar je v glavnem tudi danes red zvest svojemu poslanstvu.

Jezuitska duhovnost naj menda zajema navdih in moč že iz znamenitih začetnih 30-dnevnih duhovnih vaj, iz intenzivnega duhovnega življenja, obvladovanja samega sebe in popolne predanosti v služenju Cerkvi. Na čem je danes predvsem poudarek?

Osnovna struktura jezuitskega reda se seveda ne more spremeniti. V tem oziru velja še danes tisto, kar je pred ukinitvijo Jezusove družbe rekel papežu zadnji jezuitski general (v letu 1773), ko se je hotelo spremeniti nekatere važne člene jezuitske „ustave“: „Jezuiti naj bodo to, kar morajo biti, ali pa naj raje ne bodo“. Identiteta vsake redovne družine mora ostati ista, če sploh hočemo govoriti o istem redu. Res pa je, da se poudarek spreminja z ozirom na potrebe vsakokratne dobe. Na začetku njene zgodovine je bil boj proti protestantizmu njegova glavna naloga. Hkrati z globoko notranjo reformo Cerkve. Danes je poudarek predvsem na integralnem promoviranju človeške osebe, zato ni čudno, da je na primer zlasti v Južni Ameriki veliko jezuitov vpreženih v socialno delo, kar premnoge vodi tudi na politično polje, kjer je meja med strankarskim angažiranjem in načelno političnim delom pogosto zelo nejasna — iz česar lahko nastajajo konflikti in napačne interpretacije. Zelo važno je

delo jezuitov tudi na doktrinalnem polju. V tej splošni doktrinalni zmedbi v svetu in tudi Cerkvi je bramba pravovernosti eden od važnih nalog Družbe Jezusove.

Jezuiti ste nedvomno odločilno zajezili širjenje protestantizma po evropskih deželah in uresničevali odloke tridentinskega koncila. Ali lahko rečemo isto glede vaše vloge v cerkveni prenovi po smernicah II. vaticanuma?

Priznam, da se jezuiti nismo popolnoma znašli po 2. vaticanskem koncilu. Nalog in nujnosti je toliko, da ne najdemo vedno pravega ravno. težja med njimi. Radi bi naredili več kot moremo, kar nas včasih zavede, da se posvečamo nalogam, ki so trenutno nujnejše, in puščamo ob strani stvari, ki so na daljšo roko važnejše. Ena od nalog, h kateri nas poziva papež v zadnjem času, je, da se posvetimo boju proti ateizmu in splošni sekularizaciji. Kar je bil protestantizem za 16. stoletje, to in še hujše je ateizem in sekularizacija za današnji čas. Od komunizma osvobojeni svet potrebuje, da ga na novo evangeliziramo, prepojen kot je z ateizmom. V to smer bo morala iti nova evangelizacija Evrope in Severne Amerike, medtem ko bo treba Južno Ameriko versko poglobiti in utrditi. To je naloga Cerkve in v to poziva papež tudi jezuite.

Kot dejansko prvi ustavno-misijski red so jezuiti v svoji zgodovini izpričali izjemen misijonski žar in pogumno misijonsko dejavnost. Sv. Francišek Ksaver velja za največjega

misijonarja, saj je izredno uspešno deloval v Indiji, Indoneziji in na Japonskem in 1552 44-leten umrl izčrpan pred vrati Kitajske, kamor pa je uspelo priti 1583 p. Mateju Ricciju. Jezuiti so zgodaj ponesli evangelij v Afriko, na Daljnji vzhod, v novo odkrito Ameriko.

Ali je tudi v sedanjem času čutiti v redu silni misijonski naboj, ki je toliko članov Jezusove družbe vodil v zagnano misijonsko delo in večkrat tudi v mučniško smrt?

Noben red — nobena človeška ustanova — ni po stoletjih ista, kot je bila ob ustanovitvi. Zdi se, da se tudi v duhovni rasti in razvoju v neki meri uveljavljajo zakoni fiziološkega reda. Koliko je bilo redovnih družin, ki so bile v svojem času cvetoče, ki jih pa danes sploh ni več. Nočem s tem reči, da je tudi z jezuiti tako. Vendar spet ne smemo biti slepi za resnico. Ni več tistega misijonskega ognja, ki je Družbo preveval v njenih začetkih, ko so trume misijonarjev odhajale v novi svet — v Ameriko in drugam — zavedajoč se, da se ne bodo verjetno več vrnili v svojo domovino. Tolikšnega ognja danes res ni več. Res pa je tudi, da ima vsako duhovno telo — in Družba Jezusova je takšno — v sebi zadosti rezerv, da znova prebudi v sebi misijonski ogenj. In že se kažejo znaki, da smo tudi v Družbi Jezusovi pred novo misijonsko pomladjo. Prav misijonski duh je tudi tisto, kar največ mladih ljudi pripelje v naše noviciate.

Slavno poglavje jezuitskega člove-

čanskega in versko-kulturnega prizadevanja so znamenite indijske redukcije na argentinsko-paraguajsko-brazilskem stičišču, kjer so jezuiti od 1610 zbirali Indijance in jih uvajali v urejeno življenje, v civilizacijo in krščanstvo. Tragično je bilo, da je španski kralj Karel III. leta 1767 „iz razlogov, skritih v njegovem kraljevskem srcu,“ izdal odlok o izgonu jezuitov iz njegovega kraljestva in vseh prekomorskih kolonij. To je povzročilo propad tako posrečenega in obetajočega misijonskega prizadevanja. Kako danes gleda Cerkev na ta dogajanja?

Indijske redukcije so bile morda največji duhovni in kulturni podvig (poleg borbe proti protestantizmu), ki ga pozna jezuitski red. Sto petdeset let so jezuiti delali med Indijanci v redukcijah. Njihovo gigantsko delo se do sedaj še niti ni zadosti poznalo. Nove stvari se odkrivajo na tem polju, ki spravljajo v začudenje tudi Cerkev nenaklonljive ljudi. Kaj takega je zmogla le globoka vera, in pa neutrudna zavzetost za vsestransko dobro preprostih Indijancev, ki so bili v nevarnosti, da se jih iztrebi. Politične spletke in pa sovraštvo, ki ga je razsvetljenstvo gojilo do vere in vsega cerkvenega, zlasti do njenih najbolj vnetih in sposobnih eksponentov, so preprečile, da je moral ta toliko obetajoči poskus propasti. Indijske redukcije so ena najlepših strani v kroniki Družbe Jezusove.

Ravno jezuiti so v svoji misijonski vni in iznajdljivosti iskali dopust.

ne prilagoditve kulturam in načinu življenja v misijonskih deželah, da bi v njih prepoznali in hranili vse pozitivno in dopolnili z evangelijem in s tem olajšali pokristjanjenje. Primer inkulturacije patrov Mateja Riccija in Roberta de Nobilija, ki ju je Rim zavrnil, je bil bridek in najbrž usoden za nadaljnje pokristjanjenje Azije. Kako presoјati prepeved iz današnjega vidika?

Inkulturracija, ki so jo poskusili izvesti jezuiti že v začetku svojega misijonskega dela, takrat ni bila razumeta. Tudi ne od rimske kurije. Čas še ni bil zrel za to. Danes se nam zdi samo po sebi umevno, da se mora Cerkev prilagoditi različnim kulturam. In papež pogosto govori in spominja misijonske delavce, kako morajo prežeti kulturo vsakega naroda s krščanstvom, ne da bi pri tem poskušali zanesti hkrati tudi svojo lastno kulturno bagažo v tuje narode. To pomeni seveda velike nesebične uvidevnosti in spoštovanja do vsega tujega s strani misijonarja. Vse to v duhu Kristusa, ki je nam postal vsem enak razen v grehu, kot pravi sv. Pavel. Ta proces uteleševanja krščanstva v razne kulture je geslo misijonskega dela.

Kako naj si razločimo, da je papež Klement XIV. leta 1773 zavoljo spletk raznih vlad in krogov, ki so bili sovražni jezuitom ravno zavoljo zvestobe apostolskemu sedežu, ukinitel Družbo? Kar osupljivo je, da se je Družba ohranila le v Rusiji, kjer pravoslavna cesarica Katarina II. ni sprejela papeževe odločitve, in pod

drugim imenom v Šleziji. Tudi ni lahko razumljivo, da je Cerkev ponovno vzpostavila Družbo šele 1814.

Ukinitve Družbe Jezusove je možno razumeti samo v zgodovinski perspektivi. Papež je izbral manjše zlo, da ne bi moral trpeti večjega. V procesu razkristjanjevanja tedanje družbe s strani političnega absolutizma je bila ukinitve Družbe Jezusove velik uspeh Cerkvi nasprotnih sil. Žal je bilo papeštvo tedaj preveč kompromitirano v politiki in tako se ni moglo učinkovito upreti zahtevi političnih sil po razpustu jezuitskega reda. To je bila velika trenutna zmaga Cerkvi sovražnih sil. Ukiniti Družbo je bila stvar papeževe odločitve. Za ponovni prikliek v življenje pa je bil potreben v neki meri skoroda neki nov ustanovitelj in ta se ni našel takoj. Šele Jožef Pignatelli, ki se po pravici imenuje drugi ustanovitelj Jezusove družbe, je lahko iz ostankov prejšnje Družbe prikliekal v življenje novo. A to šele po 40 letih.

Ali niso nekateri vplivni jezuiti v zadnjih desetletjih podlegli skušnjavi marksizma na gospodarskem področju in vplivu protestantizma in sekularizma v duhovnem pogledu? Ali niso postali nekateri člani vaše Družbe preveč kritični do cerkvenega učiteljstva? Včasih je slišati glas, da je Družba izgubila nekdanje zaupanje cerkvenega vodstva in da je njeno vlogo prevzel Opus Dei.

Da bi jezuiti podlegli vplivu protestantizma, ne bi rekel. Pač pa je resnica, da je precej dobro namernih

in zelo aktivnih ter sposobnih jezuitov podleglo vplivu marksistične analize družbenega in gospodarskega položaja zlasti v Južni Ameriki. Izredno težki socialni in gospodarski položaji so bili v neki meri krivi za te spodrske klaje. Ob propadu komunizma je tudi teologija osvoboditve sama po sebi zgubila vso privlačno silo. Nihče več resno ne govori o tem, da je marksistična analiza družbe pravilna odskočna točka za prenovo sveta. Glede odnosa Družbe oz. bolje, nekaterih jezuitov do cerkvenega učiteljstva je res, da smo imeli težave. Večja, upravičena svoboda do izražanja mnenj znotraj Družbe je nekatere zavedla, da so pretiravali in da tudi predstojniki niso vedno znali pravočasno preprečiti preveč kritičnih stališč do cerkvenega učiteljstva. Temu, žal, še danes ni najdeno zadostno zdravilo. Ni lahko spraviti v sklad upravičene svobode do različnosti v Cerkvi s potrebno pokorničino do cerkvene oblasti in do tradicionalnega katoliškega nauka. Glede Opus Dei je pa jasno, da je to nova apostolska sila, ki si je pridobila zelo spoštovano mesto v Cerkvi.

Ali je vizija Teilharda de Chardina (1881—1955), duhovnika-jezuita, humanista, misleca, paleontologa, filozofa in teologa, ki je skušal najti skupni jezik med krščansko in sodobno mislijo, danes še sporna? Tri njegove najvažnejše knjige: Božje oklebe, Pojav človeka in Hvalnica zemlji so prevedene tudi v slovenščino.

Cerkev ni spremenila svojega mnenja o Teilhardu de Chardinu. Kot

znanstvenik ima veliko ime. Tudi kot filozof je utrl nove in drzne poti, vendar ne vedno v skladu s krščansko teologijo. Ni zatorej čudno, da Cerkev ne sprejema vsega, kar je ta nedvomno veliki mož napisal. Zato tudi ni čudno, da za njegovega življenja nekateri najvažnejši njegovi spisi niso bili objavljeni. Izšli so šele po njegovi smrti in ne ravno po iniciativi reda, temveč laikov. Kdor hodi nova pota, prav lahko kdaj zabrede na stranpota.

Papež Pavel VI. je 1965 naročil članom Družbe, naj „se krepko in z vsemi močmi bojujete ateizmu“, tej „strašni nevarnosti, ki ogroža človeško družbo“. Papež Janez Pavel II. pa je v poslanici leta 1990 zapisal, da vas to poslanstvo posebej obvezuje v novih razmerah ob polomu ateističnih ideologij, da pričakuje od Družbe, da učinkovito prispeva k uresničevanju 2. vat. koncila, in posebej je priporočil tudi ekumenizem, poglobljanje povezav z nekrščanskimi verstvi in pogovor Cerkve s kulturami. Se pravi, da od vas veliko pričakuje.

Res je, da nas Cerkev „priganja“, naj na teh poljih začnemo resno delati. Potrebovali bi novega Suáreza ali Bellarmina, da bi tej nalogi bili kos. Nimamo ga. A tudi manjšega imena teologi, zlasti pa pastoralni delavci na teh poljih mnogo lahko store. In ne smemo reči, da se ni še mnogo naredilo in se še dela. Res pa je tudi, da je naloga daljnosežna in ji bo treba posvetiti še mnogo naporov.

O narodni spravi

Iz predavanja dr. Zdravka Inzka „Slovenija s perspektive širšega sveta“ v Družbi 1. septembra 1990.

Slovenija naj bo demokratična in pravna država, država človekovih pravic in svoboščin, država, ki omogoča in pospešuje iskanje in uveljavljanje resnice in pravice. Iskanje resnice morda v nekaterih krogih Slovenije ni zaželeno, tudi brskanje po preteklosti ne, saj se nekateri ravno bojijo preteklosti, ki še lahko pride, preteklosti, ki se še lahko odkrije. Vendar se zgodovine ni treba bati. Nasprotno, šele odkrivanje preteklosti nam omogoča varno prihodnost, razčistiti jo mora vsak narod zaradi svoje psihohigijene, tudi ponižani in izmaličeni slovenski narod, drugače bo ostala Slovenija „duhovna Biafra“, kot bi

Kaj si ogetate ob praznovanju teh vaših jubilejev?

Prižakujemo in za to tudi praznujemo te jubileje, da bi se vrnili k Ignacijevemu duhu — če in v kolikor smo ga morda zgubili — in pa da postanemo znova v vsej celoti ustrezno orodje v rokah Cerkve za reševanje tolikih problemov, ki jih danes Cerkev ima. Najvažnejše pa je, da v vsej polnosti spet zaživimo duha Duhovnih vaj. Tam je vse povedano, kar si jezuit more in mora želeti.

Pogovarjal se je **Jože Škerbec**

rekel Louis Aragon. Resnica mora na dan, pa četudi bi se izkazalo, da je cela Slovenija eno samo pokopališče. Gre za bodočnost, gre za nove temelje Slovenije, gre za osnovna načela humanosti. Zato nikakor ni sprejemljivo, da bi se iskanje resnice zaviralo ali preprečevalo z namigom na revanšizem. Ta velikokrat zlorabljena beseda je dejansko samo strašilo ljudi, ki imajo slabo vest in ki se bojijo za svoja mesta in položaje. Kajti, bodimo odkriti: sedanja ekipa ne more izvajati nobenega revanšizma, niti ga ne načrtuje. V Sloveniji sploh ni nobene oblasti, verjetno na celem svetu ni nobenega sodišča, ki bi vse stotisočkrat storjene krivice moglo obravnavati ali primerno popravljati. Revanšizem je zaradi neskončnih grozot neizvedljiv in govorjenje o njem je prazno in čista demagogija.

V poglavje o Sloveniji kot pravni državi seveda nujno spada tudi odloemek o narodni spravi, oziroma razmišljanje o tem pojmu. Mislim namreč, da uporaba tega pojma ni povsem definirana in da prihaja v tej zvezi do vrste netočnosti.

a) Ali je sprava z zmotami sploh mogoča?

b) Ali je možna sprava s partijo, katere zgodovinska krivda je neizbrisna?

c) Sprava je možna le med spornimi strankami. Danes pa na-

sprotna tabora nimata več institucionaliziranega predstavništva. Tako Cerkev ne predstavlja takratnega katoliškega političnega tabora, sedanja državna oblast pa ne tedanje KPS.

Zato gledam v klicu k spravi le vabilo k pomiritvi med ljudmi, saj formalna sprava, akt med tabori, ni realistična in bi prinesla le zunanjo umiritev, ne pa dejanskega pomirjenja. To pomirjenje pa izhaja iz moralne, iz notranje duhovne drže. Da bi pa se sploh moglo govoriti o kakem trajnem pomirjenju, bi se po mojem moralne nujno upoštevali tudi sledeče okolnosti, oziroma pogoji:

1. Priznanje legitimnosti boja proti boljševizaciji Slovenije, saj je bilo že takrat neizpodbitno, kakšni so bili načrti revolucije na Slovenskem, spomnil bi samo na pesem: „Slovenija, sovjetska bodeš ti!“

2. Prenehanje moralnega ocenjevanja zgolj taktičnih potez z izdajstvom, kvizlinštvom in kolaboracijo, ker nikoli ni šlo za skupne cilje domobranstva in vaških straž z okupatorji.

3. Umik nekdanjih partijskih kadrov z vseh mest, ki imajo politično konotacijo, kot so sodišča, vodilna mesta v prosveti itd.

Sploh bi se morali razpisati vsi tisti položaji, ki so jih ljudje zavzemali samo zato, ker so bili na kadrovske listi. Sposobni med njimi bi seveda svoja bivša službena mesta po razpisu zopet lahko zasledili, ampak samo zaradi svoje

strokovne sposobnosti in poštenosti.

4. Odpraviti bi se morale vse diskriminacije, npr. liste ob meji, in priznati bi se morala nikdar izgubljen narodna čast tistim, ki so bili diskriminirani.

5. Urediti bi se morala oskrba po revoluciji prizadetih in popraviti materialna krivica, kolikor mogoče.

6. Odpreti bi se morali vsi viri za odkrivanje zgodovinskih resnic, katerih se ne smemo bati. Saj bi ta resnica ne služila nikomur v osebno zadoščenje, ampak bi to iskanje imelo pogled odprt naprej.

Po moje naj bi mrtvi dobili poleg zaznamovanja grobov tudi večji zid, kot ga imajo v Washingtonu za 58.000 žrtev vietnamske vojne, z vklesanimi imeni vseh padlih. Emigracija naj se izrecno povabi nazaj v Slovenijo in vsakomur naj se ponudi tudi državljanstvo. Ne verjamem, da bi se vrnilo več kot 3.000 Slovencev, kar je zelo malo v primerjavi z Izraelom, ki bo samo letos sprejel 140.000 Židov s celega sveta.

Ko bodo vse te točke izpolnjene, ali vsaj večji del, potem bi tudi jaz rekel, da bodo dani pogoji za pomiritev na Slovenskem, pogoji za lepšo bodočnost Slovenije, saj bo le-ta slonela na solidnih osnovah, na ideji o resnici, na zamisli o enkratnosti človeškega bitja, njegovega življenja in njegove svobode. Popolna svoboda pa je samo tam, kjer vlada popolna resnica.

Naporna pot v samostojno in demokratično Slovenijo

Nova, svobodna Slovenija si utira v tem času dve poti: zunanjo v državno neodvisnost in samostojnost, notranjo v gospodarsko ozdravljenje in demokracijo. Obe sta zelo naporni, druga še bolj kot prva.

Zunanja pot mora premagovati ovire pri razdruževanju od Jugoslavije, ker bi Jug hotel na večje živeti od slovenskih žuljev, in ovire v mednarodnem svetu, ker bi ta imel rad na Bałkanu mir, pa četudi mir grobov. V obeh smereh bo treba veliko potrpljenja, pogovorov in dogovorov.

Bolj zaskrbljujoča je notranja pot. Rdeče enoumje je pripeljalo gospodarstvo na rob bankrota. Blagajne so prazne, delavcev po podjetjih je preveč, inflacija na pohodu. Trezni opazovalci računajo, da bodo za ozdravljenje potrebna štiri leta.

Usmerjano gospodarstvo se je izkazalo za nesposobno. Tržno gospodarstvo je pa resna zadeva: zahteva sposobnih direktorjev, zavzetega dela in poštenih odnosov. Samo na takih temeljih ga je mogoče zgraditi.

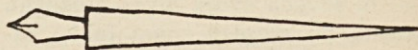
Naši ljudje doma tega niso vajeni. Prejšnji režim se je zadolžil do amena, da jim je dajal posojila, ki so se z naraščajočo inflacijo skrčila na smešno vrednost.

Delavnost po podjetjih je nizka, saj v starem režimu doslej niso nikogar odpustili, pa naj je delal ali ne. Cela armada ljudi ima posebne pravice, ker imajo rdečo knjižico. Sedaj se bliža kriza, brezposelnost narašča, prihodnost ni nič kraj obetavna. In ljudje postajajo nestrpni.

Prav ta nestrpnost je kakor voda na partijski mlin. Namesto da bi se posuli s pepelom za vse gorje, ki so ga v zadnjih petdesetih letih slovenskemu narodu prizadejali, se delajo, kot da niso sprožili revolucije proti Slovencem, kot da niso med vojno in po vojni vzeli življenja toliko najboljšim rojakom in kot da niso narodu petinštirideset let jemali svobode in pripeljali gospodarstvo na boben. Namesto da bi vsaj sedaj pomagali uglaševati pot v demokracijo, jo otežkočujejo in spet sebe proglajajo za mesije.

Vendar spomin v narodu ostaja živ. In tem prenoviteljem in njihovi žlahti se ne bo pustil več preslepiti. Demokracijo je predrago plačal.

(Naša luč, 4/1991)

Zvezda na slovenski zastavi

Ljudje začudeno sprašujejo, kako da nam na zadnji seji parlamenta ni uspelo izglasovati ustavne spremembe za izbris zvezde z zastave. Izkazalo se je, da opozicija („bivši“ komunisti) še ni pripravljena na izbris zvezde.

Ozadje zvezdne vojne ni tako nedolžno, kot se zdi. Izbris zvezde z zastave bi narodnosvobodilnemu boju in ljudski revoluciji (izrazoslovje si sposojam pri dosežanju ocenjevanju — tudi glede na to, da bomo še kar naprej dajali denar za delovanje muzeja ljudske revolucije) odvzeti zvezdo vodnico, pod sijem katere so se mogle in smele zgoditi tudi nekoliko manj sijoče reči.

Morda pa je v ozadju tudi strah, da bi prav z izbrisom zvezde polpretekla zgodovina nenadoma postala še manj sijoča.

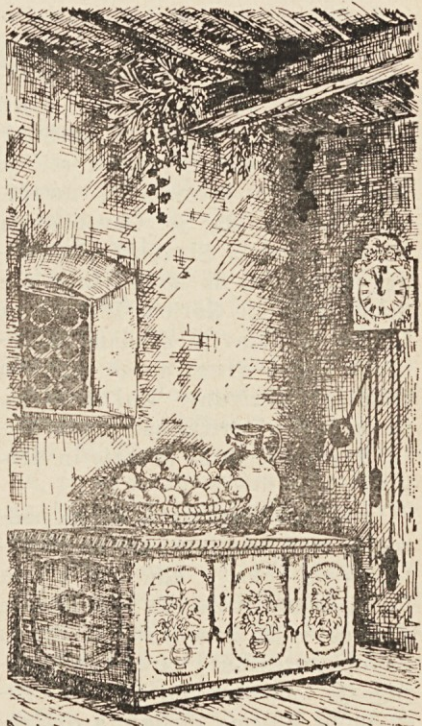
Na zadnjem zasedanju parlamenta so bile najprej velike besede proti odločitvi, da gre zvezda z zastave, kjer so nekateri še vedno iskali blato v rokah drugih, ki naj bi na ta način blatili revolucijo. Potem pa zajedljive besede proti sedanjemu načinu osamosvajanja Slovenije. Tisti, ki so govorili proti tema dvema rečema, so bili v bistvu proti sedanjim oblastem, kar je povsem razumljivo, saj igrajo opozicijo.

Pravim igrajo, ker še niso prava opozicija. Jamrati, kako ne moreš biti zraven pri vsakem koraku

oblasti, lahko pomeni, da se preprosto ne počutijo v opozicijski koži. Sicer pa, kdor se razgleduje po zvezdah in hrepeni po njih, ta bo tako vedno žalosten, ker bo ob zori moral pasti na tla. To pa je temeljna težava te opozicije, ki neče ali pa ne zna hoditi po tleh, kar mora početi oblast.

Mislim, da je priložnost zamudila opozicija, ker ni dovolila sneti zvezde. Utegne se ji še bleščati.

Nace Polajnar
(Družina, Lj., 3. 3. 91.)

Ločitev duhov

Ločevanje duhov — kakšen zaben očitek kristjanom...

Ko da nas, kar nas je ljudi, ni ena sama neznanska razločenost na vseh ravneh.

Eni so prepričani, da je psihoanaliza znanost, drugi, da je šarlatanstvo. Eni vidijo gonilno silo zgodovine v gospodarstvu, drugi v duhu. Za milijone je Sadam Hussein kriminallec, za druge milijone mesija. Za koga je največji pesnik Dante Alighieri, za ženo Mihe Prehlajena pa Miha Prehlajen.

Preidimo na slovensko razločenost.

Kdo misli, da je povojna slovenska poezija velika reč, kdo drug pa bi jo dal v bloku za Kettejev sonet Na očetovem grobu ali za Murnovo Ko dobrane se mrače. Eni mislijo, da je Osvobodilna fronta prinesla Sloveniji Primorsko, drugi pa, da bi bili brez nje dobili Trst in Gorico. Eni so za to, da se objavijo sezname zaupnikov Udbe, drugi so za njihovo nadaljnje skrivanje. Eni so za to, da se bivša Partija samo preobleče, drugi pa, da se skoplje in dezinficira.

In če ostanemo na še ožjem področju, med kristjani: eni so za obhajilo na roko, a kdo vidi v tem nekaj bogoskrunskega; za ene je Kocbek velik katoličan, za druge napolj protestant; za ene je Medjugorje enakopravno Fatimi, drugi še na Fatimo gledajo s pridrž-

kom. Eni so za to, da se Cerкви pravično vrne vse odvzeto pramoženje do zadnje smreke, drugi pa, naj Cerkev svoje ustanove vzdržuje s klicanjem Svetega Duha.

Naštevaju vsega, kar se lahko razčleni pojem „ločitev duhov“, ne bi bilo konca. Biti razločen (po spolu, narodu, jeziku, značaju, kulturi...) je naša človeška usojenost.

Še globlja je ta razločenost, kadar gre za dobro in za zlo, seveda v kolikor takšno razločenost priznamo.

Tisti, ki je bil tukaj največji ločevalec, je bil Kristus.

„Ne mislite, da sem prinesel mir...“

Ločevanja pa ni prinesel toliko med ljudi, kolikor v nas same: med dobrim in zlim v nas, v naših mislih, besedah in dejanjih.

Heraklitovo ločevanje — Oče vsega je boj — je Kristus prenesel na področje moralnega.

Ugotoviti kategorialnost „ločitev duhov“ pomeni torej ugotoviti dejstvo, ki je kratko malo sobitno zgodovini in človeku.

Toda izgovori besedi ločitev duhov v slovenščini in glej, že smo na špiritistični seji, kjer se ob trkanju prikaže duh strašnega Kraševca Antona Mahniča ob zamolki spremljavi Gregorčičeve Človeka nikar...

Resnica je seveda drugačna od plehkega protikrščanskega klišeja.

Mahnjč je z dobronamernim, a kulturno preozkim čutom idejno registriral ločitev, ki je dejansko že obstajala. Že trideset let prej je Slomšek lahko bral v časopisih o svojem „narodnem odpadništvu“ ...

Kristjan si mora biti brez vsake sentimentalnosti na jasnem, da odločitev za Kristusa neizbežno pomeni ločitev od vsega, kar je proti njemu. Drugo vprašanje pa je, ali bo svojo odločitev-ločitev živel v neki sektaški načežnosti, v ozkosti misli in srca, ali pa v humanistični odprtosti vrednoti,

kjerkoli jo bo videl, tudi pomanjkljivo, tudi samo nakazano.

Ločitev duhov je stara beseda za moderno drugačnost. Problem ni v drugačnosti, ki je kategorija samega življenja, ampak kako to drugačnost živeti v čim bolj izpegljani rezultanti med resnico na eni strani in ljubeznijo na drugi.

Problem ni v tem, da se bomo Slovenci idejno in politično ločevali. Problem je v tem, s koliko človeškosti bomo znali to ločenost živeti.

Alojz Rebula
(Družina 12-13/91)

Indoktrinacija proti indoktrinaciji

Doslej so nas indoktrinirali komunisti: kaj nas zdaj indoktrinirajo kratoičani?

Parola proti verouku v šoli.

Njena lažnivost je rodna sestra oni drugi, ki primerja Cerkev in Partijo.

To se pravi postavljati ramo ob ramo Cerkev, ki ne sloni na ničemer drugem kot na spontanosti vernikov in nima ne vlade ne policije ne vojske ne uprave ne kulture, s Partijo, ki je slonela na prisili in je imela dvojno oblastveno strukturo (CK in vlado), dvojno policijo (javno in tajno), vojsko z letali in tanki, vso upravo in v dobi odjug recimo 90% kulture, sicer pa, v normalni diktaturi, 100%.

Tukaj je razvidno, na kakšno

publico je obešena sintagma Cerkev=Partija, ki se je je večkrat znebijo tudi kakšna častivredno liberalna, a neozdravljivo protikrščanska usta.

Isti hokuspokus je z veroukom.

V demokracijah je verouk v glavnem fakultativen predmet, h kateremu se dijak sam prijavi. V Italiji pri določanju srednje ocene ob semestru verouk ne pride v poštev. V Trstu sem učil štirideset let, pa se ne spominjam konference, kjer bi se zataknilo zaradi verouka.

V komunističnih diktaturah pa je marksizem „znanstven“, torej obvezen svetovni nazor, ki kot tak ni omejen na predmet, ampak hoče prešinjati ves pouk, vso filozofijo, vso kulturo, tako rekoč di-

hanje podnevi in sanje ponoči. To ni eden od učnih predmetov, ampak ozračje: topla greda, kjer naj raste spaček.

Z veroukom torej ni kaj primerjati: obema je skupno samo kulturno brezno, ki ju loči.

Verouk: informacija o religiji, dedinji treh največjih svetovnih kultur, judovske, grške in rimske: materi evropske civilizacije z nje-no humanistično in tehniko; razlagalki najbolj humanistične etike, ki si jo je mogoče zamisliti, etike resnice in ljubezni.

Marksizem: primitivno posnemanje in maličenje krščanske vizije, slepota pred bistveno problematiko človeka, malikovanje moči in uspešnosti, na zgodovinski ravni pa filozofija za policijsko diktaturo in za gospodarsko in družbeno polomijo.

Nasprotovati verouku pomeni nasprotovati informaciji o bistvenem, kar je naredilo Evropo, nje-no umetnost in kulturo, Božansko komedijo in Rafaelove sobane, romaniko in gotiko in barok...

Konkretno, na Slovenskem, pomeni nasprotovati temu, kar je neizbrisno opečatilo naš narodni genij, od Trubarjevega Katekizma do Prešernovega Krsta pri Savici, od Slomškove Mohorjeve družbe do Krekove socialne akcije in Plečnikove arhitekture.

Nasprotovati verouku praktično pomeni, ljubi antikristjan, ne privoščiti mlademu človeku, da bi na primer vedel, kdo je bil Mojzes, kdo sta bila David in Goljat, kaj

je bilo z Avgustovim ljudskim štetjem, ali je bilo evangelistov troje, četvero ali petero, zakaj so znameniti Nazaret, Niceja, Cluny, zakaj je znamenito leto 313 po Kristusu, kaj so ustanovili Benedikt, Frančišek, Dominik, Ignacij, ali je imel Don Bosco kaj z mladino, ali je moderna znanost postavila na laž prikanovanja v La Salette, Lurdu, Fatimi, ali je Bog res izmišljotina ali pa je resnica vseh resnic...

Tajnik Komunistične partije Italije Palmiro Togliatti je pohvalil nečakinjo, ker je hodila k verouku. Ni ji mogel želeti vere, tisti Stalinov prijatelj in prevažalec. A želel ji je kulturnega obzorja...

Sicer pa, ljubi antihristjan, nikar se ne boj, da bo Tvoj otrok stekel od verouka v samostan. Vse velike evropske barabe, od Stalina navzdol, so obiskovale verouk. Nekdo je tri leta hodil k verouku, ki ga je učil sam Kristus. Pa je bil tisti verouk zastoj.

Sam verouk ne naredi kristjana, še zdaleč ne. Kakor planinska knjiga ne naredi planinca...

Alojz Rebula
(Družina, 14)

Prvo pismo Edvardu Kocbeku na Novo zemljo

Dragi Edi,

kakšen bralec Družine, ki s svojimi sodbami prehiteva sodni dan, mi bo zameril že naslov tega sestavka, še preden se bo lotil branja, če ga sploh bo. Saj bi po njegovem moral pismo nasloviti ne na Novo zemljo, temveč za „komunista“ Kocbeka, kam drugam.

Ampak če bi pisal Prešernu, Kečtēju, Kosovoju, bi mogel nasloviti pismo edinole na Novo zemljo. Kako naj bi ga torej ne naslovil tja zate, ki si hotel biti bolj Kristusov od njih?

No, odgovornost je moja.

Sicer pa me je v času, ko me je Udba imela za „agenta Vatikan“, kakšna krščanska duša zaradi prijateljstva s Tabo (ne v Tvojih srečnih ministrskih časih, ko Te je vse obletovalo, ampak v nesrečnih, ko so se te Tvoji „krščanski“ socialisti Brečelj, Fajfar, Javoršek, Stanovnik, Zemljak sramovali) imela za „napol komunista“.

No, vse to je že bilo.

Takrat je bila med nama, kadar sem Te obiskal na Veselovi 8 v Ljubljani, do'ga miza s črno kavo in pepelnikom (in ob nama, onkraj okna, Brešnja platane nad lajajočim bronastim Kidričem), danes pa je med nama večnost.

Zdaj med nama lahko odpade zadnja koprena.

Ti si onkraj našega bednega prostora in časa, kjer Te moja iskrenost ne bo mogla več raniti; jaz pa sem še v tem prostoru in času, a kjer s svojo iskrenostjo ne morem ničesar več pridobiti ne izgubiti.

Pišem Ti seveda zaradi Dnevniča 1945—1946, ki je zdaj izšel.

Zaradi knjige, ki je Ti — o tem nimam dvoma — takšne, kakršna je, ne bi bil nikdar in nikoli dal v javnost. Če ne zaradi drugega — spričo „čistosti“ Tovarišije in Listine — zaradi neke nedvoumne besede v Evangeliju glede razmerja moškega do ženske (Mt 5, 28).

Če ne zaradi drugega, zaradi današnjega civilnega občutja, ki ne more verjeti, da je Kocbekova roka napisala tole: „Če gremo na ostrino v radikalni družbeni diferenciaciji, potem je treba tudi spoštovanje pravic, človekovih pravic, ki jih danes oznanja Organizacija združenih narodov, smatrati za parole reakcije, za njihov manevar, in jih torej kot škodljive odbiti...“ (25. I. 1946).

Predem sem vzel pero v roke, me je dejansko obšel dvom: imam sploh pravico govoriti o stvari, ki je avtor, tako ljubosumen na svoj ugled, v takšni obliki ne bi objavil?

Sklenil sem, da mi to pravico

daje kruto dejstvo, da je knjiga na pultih, na voljo vsem, torej tudi meni.

Edi, spadam med tiste Tvoje prijatelje, ki jih ta knjiga tudi sicer ne osrečuje.

Tovarišijo sem premozgal šestkrat in Listino nekajkrat, preden sem napisal zadevni esej, ki je potem čez leta izšel v tržaškem zborniku ob Tvoji 70-letnici. Ta Dnevnik bom težko bral več kot enkrat.

Morda, ker sem Te v njem, ministra za Slovenijo in podpredsnika Prezidija, našel manj človeka? Ne, čeprav bi bil kot zasebnik morda še tenkočutnejše prisluhnil klicem na pomoč v poplavi barbarstva. No, da si za pokole zvedel šele jeseni 1946, kakor si rekel v znamenitem intervjuju Pahorju, mi je že takrat zvenelo sumljivo. Zdaj pa najdem tiste pokole omenjene kaflišnih desetkrat že v jeseni/zimi 1945/46. Tisto „neznanje“ ni bilo vredno Tvoje inteligence, da pustiva ob strani resnicoljubnost. A po eni Tvoji smreki ne bom sodil Tvojega gozda. Saj tudi v tem Dnevniku ostajaš Kocbek: človek, ki s svojim etičnim in intelektualnim formatom astronomsko prekaša morje povprečnežev pod sabo, svetovljan sredi provincialcev, Evropejec sredi Balkancev, človek z nabojem absolutnega v sebi sredi liliputancev (tisti „junaški“ Kidrič, ki daje iz strahu za notranjega ministra v 2. slovensko vlado Mačka, čeprav

celo Vidmar sprva bruha žveplo nad krvoloka...).

Ali Te bom težko bral drugič zato, ker sem Te našel manj umetnika? Res, umetnika te je nepri-merno manj. Gradiva nisi literarno obdelal, poleg tega to ni hvaležen scenarij bunkerjev in gozdov, ampak oblastvenih forumov, večerij, sprejemov, izletov: tegoben scenarij oblasti, totalitarne oblasti, v kateri dejansko ostajaš naprej ilegalec. So pa tudi v Dnevniku umetniški prebliski, vredni Tebe.

Vendar: kolikor nisem našel v Dnevniku umetnosti, sem našel zgodovine, predragocene upodobitve dobe, ki se je proglašala za zarjo novega sveta, a v kateri — navajal bom Tebe — „je bila OF votla, prazna, mrtva organizacija“ (13. VII. 1946), „SNOS samo na papirju“ (1. VII. 1946), v Sloveniji najnižja moralna baisse, ki je v novi zgodovini sploh kdaj bila“ (22. VIII. 1946), „splošna demoralizacija, politična in etična“ (3. VII. 1946), „žalost nad vsem okrog mene“ (3. VII. 1946), „nevarna apatija, posledica absolutizma“ (13. VII. 1946), „volitve povsod izpeljane v duhu načrtno mistifikacije“ (28. XI. 1946), „divje premeščanje učiteljev“ (16. V. 1946), „Ozna hudičeva ustanova“ (2. III. 1946), „mladina razdvojenja, ustrahovana, med seboj in v sebi sprta, špionski elementi tako v zboru kakor v razredu, sektaštvo, poplava nesvobode, mrtvilo v dušah, strast v telesih, dogmatična strumnost, slepo izpolnjeva-

nje, pomanjkanje iniciative...“ (13. III. 1946). „Moloh laži, golju-fije, nasilja se zažira v slovensko telo“ (6. I. 1946)...

In to ne v „svinčenih sedemdesetih letih“, ampak v sami zarji nove odrešene dobe, v medenih tednih socializma.

In v njih se ti je Kidrič javljal kot „bik, človek nasilja in nekulture“ (25. VII. 1946), Breclj kot „instrument taktike, nosilec varanja“ (28. XI. 1945). Vidmar kot „velik lisjak“, Šentjurčeva kot „klasičen primer povprečne intelektualke, ki se je ujela za demonično ustanovo in se ji prodala“ (8. XII. 1946), Mikuš kot „v bistvu amoralen človek“ (20. III. 1946).

Na zasedanju skupščine gledaš „nebogljene in lisjaške člane CK, kako je to parvenijsko, tuje, nerodno, enodnevno, brez toplote“; „člani zbornice mrtvi, ledeni, plos-

kajo, kadar kdo začne“, med ceremonijo odlikovanj v Oficirskem domu si „znova čutil, da so ti ljudje same riti“ (27. X. 1945)... In okrog sebe si čutil samo sovraštvo: „Med temi ljudmi me nihče ne ljubi“ (4. II. 1946).

Napisal si zgodovino socializma. Edi, kakršne „znanstveni“ zgodovinar ne bi znal. Postal si Tacit našega tiberijskega polstoletja. A to nekako proti svoji lastni volji, kolikor je brezkompromisni umetnik v Tebi izpodrival kompromisarskega intelektualca, sicer strastno zazrtega v misterij človeka in zgodovine. A vendar intelektualca, ki v trenutku, ko se je slap revolucije usmrjal v močvirje režima, ne bi bil smel v njem gojiti svojih ločkanjev. A o tem v prihodnjem pismu.

Alojz Rebula
(Družina, 15/1991)

ČAKANJE

Vem:

nekoč bom ob gorečem grmu
sezul obuvalo
in ob glasu, ki ga bo nosil veter
poln vonja zrelih brinjevih jagod,
bom šepetaje molil confiteor.

Nato bom prestopil rob puščave,
zadnje grmičje bo utonilo v poplavi peska
in v noči bom na terasah
ob pojočem pesku
čakal na odhod.

Karel Mauser

Bara Remec - umetnost, ki povezuje

Tik pred vojno, leta 1938, je Bara Remec stopila pred publiko na razstavi likovnih umetnic Male Antante; takrat so razstavljale Jugoslovanke skupaj s Čehinjami in Romunjkami, najprej v Pragi, nato v Zagrebu in Bukarešti. Po sodbi Teneta Kralja je bila Bara med ženskami, ki so se uveljavljale v slikarstvu, najmočnejša in najbolj samostojna. Bilo ji je osemindvajset let (12. I. 1910). Prve uspehe v risanju je pokazala Bara že v Lichtenthurnovem zavodu; pozneje, na obrtni šoli, sta bila njena profesorja Mirko Šubic in Saša Šantel. Po končani šoli jo je oče hotel poslati na višjo obrtno šolo v Pragi, vendar jo je profesor Kambič prepričal in dosegel, da je odšla v Zagreb in tam dovršila štiri leta slikarske akademije, na kateri je bil takrat rektor Ivan Meštrović. Njeni učitelji so bili impresionist prof. Becić, znani slikar Mujadžić in prof. Vanka. Becić je bil tisti, ki je Bari svetoval, naj se vsa posveti slikarstvu, kar je tudi storila, ne vedno z lahkoto. Po študiju je poučevala dve leti na uršulinski gimnaziji v Ljubljani. V tistem času je potovala z očetom v Italijo, kjer so jo pritegnile predvsem Firenze; dvakrat je šla tudi v Prago. V prostih dneh je z domačimi veliko hodila na pla-

nine. Ljubezen do gorskega sveta ji je ostala vse življenje; v Argentini je bila vneta članica Slov. planinskega društva in je v času zadnjih trideset let nenehno obiskovala argentinski visoki sever in bariloško andsko pogorje.

Razstavljala je Bara kot slikarka najprej v Zagrebu s šolo. Vidna je bila razstava leta 1939 v Jakopičevem paviljonu v Ljubljani. Na otvoritvi jo je pozdravil mojster Vavpotič s primernim nagovorom. Oblikovna govorica Barre Remčeve prihaja iz tišine liričnega navdiha, v njej je občutje za sončno barvitost in nje slikarska živahnost se giblje samoniklo v mejah pozne impresionistične slikovitosti. Poleg izraznosti v barvah je mojster pohvalil tudi energični razmah Barine risbe. Kritika je razstavo dobro sprejela; ban je kupil njene „Rdeče rože“ za vilo na Bledu, mestna občina pa sliko „Turjak“. Motivno je v tisti dobi slikarka ustvarjala pokrajino, rože in tihožitje.

Med vojno je Bara sodelovala pri mnogih knjižnih izdajah kot ilustratorka. Njena oprema je imela vedno umetniški nadih. Leta 1939 je opremila Slowackega „Očeta okuženih“ v prevodu Tineta Debeljaka, Puškinove pesmi, Mickiewiczev „Šopek“, Kasproviczeve

„Himne in podobe na steklo“, Erbenov „Zaklad“. Ilustrirala je zaglavja Doma in sveta in naslovne strani nekaterih knjig Slovenčeve knjižnice. Pozneje — že v Argentini — mnoga knjižna izdanja Slovenske kult. akcije. Opremila je Balantiča, Debeljakovo „Črno mašo“ in njegov prevod Dantejevega Pekla. Za desetletnico slovenske tragedije je izdala SKA bibliofilsko knjigo z naslovom „Kyrie eleison“, v kateri je Bara prispevala enajst svojih s tušem zarisanih skic. Od raznih umetniških prilog v reviji Meddobje naj omenim v prvem letniku (1954, št. 1-2, črnobel posnetek slike „Capilla“ (Bariloče), kjer leži v ospredju jezera, v dalji ga obkroža skupina gerá; nad vso gorsko in vodno pokrajino pa plava obris moškega obraza, ob katerem se vijó vodne vile.

Ko je šla v maju 1945 slikarka

Bara z družino na Koroško, je kljub vsemu zunanjemu neredu zmogla vlti svojim „popotnim“ delom občutek reda in tehnično formalne preglednosti. Tudi ni klonila pred usodo: v Lienzu je že prvi mesec razstavila nekaj begunskih motivov; pozneje v Rimu je skupaj z drugimi slovenskimi umetniki razstavila motive iz Servigliana in Tirolskega. Portreti, ki prevladujejo v oni prehodni dobi po taboriščih, kjer je imela priložnost srečati se z mnogimi obrazi, kažejo realno trdnost, skladnost in smotrno likovno zgradbo. Ko je že v novem svetu — v buenosaireskem argentinskem okolju — razstavljala dela iz taborišč, smo lahko opazovali sintezo poetičnih barv, obenem pa racionalno prostorno plastiko oblike. Če bi v umetnostno zgodovinskem jeziku opredelili Barino umetnost, bi do Italije govorili o njeni impresionistični dobi, nato pa — že na južnoameriškem kontinentu — o vedno večjem prodoru v ekspresionizem. V vsem času pa je Bara rasla v smotrni koncentraciji ob uporabi dognanih tehničnih izkušenj. Govorila je: temelj umetnikovega izpopolnjevanja je tehnično znanje, najbolj potrebna pa je vztrajnost.

Ob razstavi, ki jo je priredila Bara Remec v buenosaireski galeriji Huemul, julija 1956, je napisala pisateljica Marica Meštrović o Bari sledeče: „Vsa njena dela zadnjih let in predvsem neštetilne grafične stvaritve pričajo,

da je bila med nami prva, ki je odkrila samotni čar svoje nove domovine. Zdi se, da so krajine in obrazi, ki jih je šla Bara iskat prav na skrajni kotic svetla, kjer temotne gore ustvarjajo okvir neprodirnim gozdovom in skrivnostnim jezerom, s polnim zadoščanjem odžejali njen ustvarjalni nemir.“ Za Baro je pomenila naselitev v novem svetu predvsem vračanje v polno naravo, v pomensko bogato in izvirno. Tu je našla, poleg drugih vrednot, tudi svojo mistiko. Vendar se pravi umetniški naravi ne „prepusti“, ampak jo obvladuje in presnavlja v sebi primerne in svoji osebnosti potrebne oblike. Tako je našla Bara v novo odkritem svetu stare Amerike svoje estetske vrednote in z njej lastno intuitivno in ustvarjalno mečjo je tudi nam pomagala do globljega spoznanja lepote tujega sveta. Vabilu na tisto razstavo Barine umetnosti se je poleg njenih rojakov — dogodek je pomenil važno slovensko kulturno prireditvev — odzvalo tudi mnogo gostov drugih narodnosti, zlasti Hrvatov in Argentinec. Razstavljenih je bilo 25 del. Večina slik olj je bila iz jezerskih pokrajin okrog mesta San Carlos de Bariloche in iz kraja San Martín de los Andes. Tja, v Bariloche, se je Bara vsako leto podajala za nekaj mesecev in tam našla tudi svoje večno bivališče (1. 3. 1991). Že takrat, ob razstavi v Huemulu, je poročevalec zapisal: „Dolga je bila pot, vsako njeno delo je pričevanje zase.“

Poglavje zase je Barino zavzeto sodelovanje v Umetniški šoli, ki jo je ustanovila Slovenska kulturna akcija. Od oktobra 1955 je Bara poučevala risanje, slikanje in grafiko in darovala nešteto ur mladim slovenskim talentom v Buenos Airesu in okolici. Pobudo za šolo je dala ona, ki je ob priliki prve šolske razstave napravila osnutek za katalog in z odločno potezo napisala na naslovno stran: Razstava umetnostne akademije Slov. kult. akcije. Ko je bila v aprilu 1960 ena zadnjih šolskih razstav, je pred številnim občinstvom predsednik SKA Ruda Jurčec odprl razstavo, čestital učencem ob koncu študija ter se zahvalil profesorskemu zboru, zlasti Bari Remec za njeno ljubezen in požrtvovalnost pri vzgoji in formiranju mladih slikarskih osebnosti.

Od številnih razstav — samostojnih in skupinskih — ki jih je priredila in na katerih je sodelovala Bara Remec, omenim samo najbolj izstopajoče. Leta 1957 je razstavljala na Danskem; predstavila se je z lesorezi, risbami v tušu in z nekaj akvareli, med katerimi je bil tudi velik akvarel „Življenje San Martina iz Andov“. Danski kritik je zapisal, med drugimi: „Njene poteze niso površne, kot to tako često opazujemo pri mnogih modernih umetnikih — nasprotno: v napetosti linij slutiš notranje življenje.“ — Razstava v galeriji Libertad, v Bs. Airesu, septembra 1960, je bila tudi izjemna. Galerija, ki ima manjše

Risala Bara Remec

prostore, je komaj mogla zajeti veliko število povabljenih. Bara je takrat razstavljala olja in nekaj akvarelov. Kritike so objavili vidni argentinski dnevniki „Clarín“, „La Prensa“ in „Argentinisches Tageblatt“; poročale so tudi radijske postaje. Pomen in vsebino del je na vabilih pojasnil znani argentinski kritik Córdova Iturburu. — Nadvse zanimiva in pomembna je bila skupinska razstava „Slovenski portret v Argentini“, avgusta 1966, kjer je imela Bara največ del (48). Videli smo, kakšna svojska „pokrajina“ je portret, ki zahteva od slikarja posebno oster čut za dojetje oblike in vsebine. Umetnik, ki hoče obvladati „pokrajino“, kjer prebiva človeška duša, mora odkriti, razmejiti in si osvojiti konkretne in abstraktne predele, vidna in skrita bivališča, zajeti mora čas z njegovo lirično in epsko vsebino življenja.

Leta 1972 je Slovenska kulturna

akcija pripravila umetniško razstavo oljnatih del akademske slikarke Bara Remec, ki jo je ona sama poimenovala „Argentinski sever in jug“. To je bil spet eden velikih kulturnih dogodkov v slovenskem zdomstvu na ameriškem jugu. Vsa razstavljenega dela so bila odsvit prastarega indijanskega severa in juga. Umetnica se je z iskrenostjo in polnim umetniškim zamahom približala pristnemu Amerikancu — Indijancu Coyi, visoko v andskih vzpetinah. Ta indijanski svet je odslej vsebina in epos Barinega ustvarjanja. Tri leta zatem (1975) je slikarka ponovno odgrnila zaveso predkolombovske Amerike z razstavo 38 olj „Argentinski sever in jug, II.“. Mitični svet vročega argentinskega severa in hladni svet juga pod Tronadorjem, okrog južnih jezer, je Bara odkrila na platnih z umetno obdelanim kamenjem, figuraliko ritualnih kosti, andskimi bogovi, pobožanstvenimi živalmi, figurami iz kamna in lesa. To Barino slikanje je po zasnovi in izvedbi že popolna ekspresija živi in mrtvi svet, podan na platnu z nenavadnim zamahom, s silovito dinamično v barvnih, svetlobnih in senčnih tonih. Leta 1985 se je buenosaireška slovenska publika ponovno obrnala ob Barini umetnosti. Slovenska kult. akcija je pripravila razstavo „Argentinski sever in jug v olju in dekoraciji“. Takrat se je bilo mogoče zamisliti že nekoliko bolj v bistvo Barine ustvarjalnosti in povzeti že znano o njenem neutrudnem delu.

Po teoriji življenja, ki jo je na začetku stoletja razvil Wilhelm Worringer in so jo nato sprejeli in obdelali drugi umetnostni zgodovinarji in filozofi, je bistvo umetniškega ustvarjanja v tem, da ustvarjalec-umetnik vdihne v kamen, barvo, besedo in zvok to, kar je v njem — svojo občutenost, ljubezen, žalost, krik in svobodo. Umetnik „včuti“ umetnini lastno duhovno podobo in kdor nato ustvarjeno umetnino gleda, poslušča, uživa, najde v njej spet to, kar je sicer v njem latentno, a ne izraženo: občutenost in ljubezen do stvari, lepoto, smisel in sploh lastno duhovno vsebino.

Ob razstavah Bare Remec bi dejal, da ni majhna publika, ki njeno umetnost doživlja in čuti ter najde v nji lastno podobo lepote in duhovnosti. Bara je hodila ustvarjat na argentinski sever, v Tafi del Valle, v Tucumán ali še dalje, v Jujuy, v Tilcaro. Tam je odkrivala skrivnostno zemljo, stare bogove in ljudi, prečudno kamenje in rastline, predvsem pa sonce in nebo. To umetniško sporočilo nam je novo, razumljivo in vredno. — Obenem pa so Barine slike nekaka mitologija argentinskega severa, kjer je človek — tako so čutili svet prvi osvobjevalci — silno daleč od doma, zato pa blizu božjemu. Na mnogih razstavljenih delih Bare Remec smo videli, kako dosega umetnica neko plastično poezijo, ki je poezija daljne zemlje, a nas zajame, čutimo, da je to naša umetnost.

Vendar, kaj je umetnost? Kaj se pravi biti umetnik? Kot rečeno, umetnik najde v stvareh nekaj, kar je lahko božansko, predvsem pa najde svoje, človeško. To je zmožen „vživeti“ v umetnino, v kateri najdemo potem mi svoja čustva, svojo ljubezen in svojo iskano lepoto.

Ko je v eni zadnjih razstav Bara Remec prišla — septembra 1988 — v malo dvorano Slovenske hiše v Buenos Airesu, sem prešel v duhu vse postaje njene likovne dejavnosti iz perspektive Slovenija-Amerika. Nagelj in cvet amancaya. V mislih sem šel po neskončnih grupah argentinskega severa, kjer se rumena trava bori za obstanek. In vendar ima tudi vsak kamen nekaj prostora za cvetje. Pot pelje čez strmo pobočja — ponoči je videti tik nad obzorjem Veliki voz. Merda bi ob vstopu v tisti svet vzdihnil: Kako si daleč, domovina! A ne — naši umetniki so še vedno slovenski umetniki. Lepota, kako nas vežeš in ohranjaš v svetu!

France Papež

Ob 400 - letnici smrti Jakoba Petelina Gallusa

Letos se bo ves glasbeni svet, v prvi vrsti pa slovenski, spominjal 400-letnice smrti enega najpomembnejših glasbenih ustvarjalcev 16. stoletja in največjega skladatelja slovenske glasbene preteklosti, Jakoba Petelina — Gallusa.

Naj bo ta skromni in preprosto napisani članek naš prispevek k jubilejnim proslavam tega našega glasbenega veljkana.

Prvi je med nami nanj opozoril sredi preteklega stoletja skladatelj Kamilo Mašek, za njim so začeli o njem razpravljati še Fajgelj, J. Leban in vrsta drugih, najbolj resno pa se mu je posvetil dr. Mantuani, za njim pa še drugi, zlasti dr. Dragotin Cvetko, ki je v l. 1968. izdal lepi zbirki njegovih

del Harmoniae morales in Moralia ter o njem napisal tudi obširnejše delo pod naslovom Jacob Gallus Carniolus, ki je v založbi Slovenske matice v Ljubljani izšlo l. 1965. Muzikološki inštitut Slovenske akademije znanosti in umetnosti pa je v letih 1985—1990 v uredništvu Dragotina Cvetka, souredništvu Danila Pckorna in s sodelovanjem dr. Edota Škulja izdal kar 15 zvezdov Gallusovih motetov. Ta celotni Gallusov Opus musicum obsega 374 motetov oziroma 445, če vpoštevamo, da je med njimi več takih, ki imajo dva ali več delov, od katerih je vsak zase samostojno delo. Predvidene pa so še druge izdaje Gallusovih del (maše in madrigali).

Njegovih življenjskih podatkov je ohranjenih zelo malo in še ti so dostikrat pomanjkljivi. Tako npr. nikjer ne zasledimo njegovega slovenskega priimka Petelin in sam tega svojega priimka ni nikolj uporabljal. Živel je pač v dobi, ko so ljudje, ki so prihajali v dežele, kjer so govorili drugačen jezik, v mnogih primerih svoje priimke in imena prilagodili tujim pravopisom in izreki ali pa jih tudi v celoti prevedli v tuji jezik. Latinščina je sploh veljala za jezik izobražencev, zato je bil Petelinov polatinjeni priimek za takratne čase nečaj povsem običajnega in so se tega procesa posluževali tudi drugi izobraženci slovenskega rodu, ki so v tem času odhajali iz domovine kot npr. Gabrijel Plautzius (Plavec), Johannes Baptista Dollar ali Tollar (Janez Krstnik Dolar), oba skladatelja.

Točnih in zanesljivih podatkov o skladateljevem rojstvu ni, ker krstnih matic v tistih časih še niso povsod vodili. Ohranil pa se je napis na izvornem lesorezu v četrtem zvezku Gallusove zbirke *Opus musicum*, iz katerega jasno sledi, da je bil rojen leta 1550. Ni pa mogoče ugotoviti niti meseca niti dneva rojstva. Vemo tudi, da je imel dva brata — Petra in Jurija in da je očetu bilo ime Jurij. Brat Jurij je izdal posmrtno zbirko Jakobovih madrigalov.

Zanima pa nas seveda, kje se je rodil. O tem je bilo veliko debat. Zlasti sta kot rojstna hiša

tekmovala med seboj Ribnica in Idrija. Zmagala je Ribnica, ki se v skoro vseh leksikonih in glasbenih enciklopedijah navaja kot Gallusov rojstni kraj, čeprav ni izključevati možnosti, da se je rodil kje drugje, kajti priimek Petelin je v 16. - 17. stoletju pogost in bi ga lahko našli marsikje na Slovenskem.

Najpomembnejši podatek o svojem rojstnem kraju nam daje Gallus sam, ko je svojemu priimku dodal še pridevek Carniolus (kranjski), kar je bržkone storil zato, da bi se ločil od drugih glasbenikov istega priimka in povedal, da je doma iz slovenske pokrajine Kranjske. Izraz „kranjski“ pa je v tej dobi pomenil isto kot „slovenski“. S tem skladatelj samo potrjuje svoje narodnostno poreklo.

Kot o njegovem rojstnem kraju, nimamo zanesljivih podatkov o njegovi mladosti. Zato ne vemo o gotovostjo, kdaj in zakaj je odšel iz domovine. Nekateri navajajo verske razloge, češ da se je v takratni dobi luteranstva hotel umakniti in ostati zvest katoliški veri. Vendar je iz dobe njegovega delovanja znanih dovolj primerov, da je bil v zelo dobrih in prijateljskih odnosih z marsikaterim protestantskim skladateljem. Zato je veliko bolj verjetno, da ga je gnala v svet ukaželjnost in želja, da bi se v glasbenem ustvarjanju, ki se mu je že kot deček posvečal, čimbolj ob vzgledih drugih sodobnikov izpopolnil. Sam je namreč v uvodu prve zbirke svojih maš

napisal, da se je že kot deček posvetil glasbenemu študiju, ne v upanju na donosnost, temveč iz notranjega nagiba in zaradi veličine glasbe. Ob drugi priliki ponavlja isto in dodaja: „Izbral sem glasbo, da v njej prebijem in preživljam svoja leta, porabljam svoje moči in vanjo za Bogom usmerjam vsa svoja razmišljanja. — Glasbe sem se učil kot otrok, gojim jo kot dozorel mož, njo bom, če mi bo dano življenje, krasil še kot starček.“

Kje se je učil glasbe? Največ prvih sledi vodi v stiški samostan. A tam je dobil kvečjemu podlago za svoje delo, vse potrebno za njegov poznejši široki skladateljski razmah je gotovo dobil zunaj slovenskega ozemlja.

Vse kaže, da je njegovo prvo mesto v tujini v benediktinskem samostanu v Melku, kjer je bil verjetno pevec v samostanski kapeli, a se tudi omenja že kot skladatelj. Prvi zanesljivi podatek pa je znan šele iz l. 1574., ko njegovo ime zasledimo na Dunaju, kjer ga omenjajo v zvezi s še sedaj svetovno znanim zborom Dunajskih slavčkov (Wienersängerknaben), ki so peli v dvorni kapeli. Tu se je seznanil z mnogimi pomembnimi mojstri takratne evropske glasbe, ki so posredno ali neposredno vplivali na oblikovanje njegovega duha na splošno in še posebno na formacijo njegove nastajajoče ustvarjalne osebnosti. Ko je zapustil Dunaj in začel potovati (v svojih pismih sam omenja Češko, Moravsko in Šlezijo), je moral biti

v glavnem že dovršen skladatelj, a seveda študij ni opustil, ampak stalno sledil takratnim evropskim glasbenim dogajanjem. Tako ga v letih 1580—1585 najdemo kot vodjo škofijske kapele v Olomucu na Moravskem, odkoder pa je verjetno iz zdravstvenih pa tudi iz gmotnih razlogov odšel v Prago. Morda najmočnejši nagib za to je bila njegova želja, da bi lahko tiskal svoj obširni opus. V Pragi, ki je bila njegova zadnja postojanka, je bil kapelnik in organist v cerkvi Sv. Jana na Bregu, ki je bila pod cesarskim patronatom in je zato omogočala Gallusu stike z dvorom. Tu je nadzoroval tisk svojih del.

Čeprav v stalnem stiku z glasbeniki svoje dobe, ni v svojem ustvarjanju hodil po ustaljenih potih in se držal v takratni glasbeni ustvarjalnosti ustaljenih pravil. Zato je bil dostikrat deležen različnih kritik, prav zato pa je njegov pomen tudi v tem, da je hodil svoja pota, zaradi česar se mu je godilo tako, kot se vedno godi ustvarjalcem, ki predraščajo splošno raven svoje dobe. Je kdaj npr. — če vzamemo skromen primer iz naše skupnosti — neko glasbeno delo vseč vsem poslušalcem? — A mnogim so bile Gallusove skladbe vseč, sicer ne bi bilo toliko izdaj njegovih maš, motetov in madrigalov, ki so jih omogočali razni mojstrovi meceni, cerkveni in svetni, skratka vsi, ki jim je posvečal posamezne zvezke in knjige svojih zbirk.

Umrli je v Pragi leta 1591. Gle-

de dneva smrti pa so verzije spet različne. Po eni je bil to 4. julij, po drugi 12. julij in spet po drugi 18. julij.

Vsa njegova dela razdelimo v glavnem v tri velike skupine. V prvi so njegove maše. Kar dve desetini sta jih. Izšle so v štirih zbirkah *Selectiores quaedam missae* vse v l. 1580. Drugo skupino tvorijo njegovi moteti. Moteti so za vse cerkvene priložnosti in dobre pripravljene skladbe. Izšli so v štirih zvezkih v letih 1586, 1587 in 1590 pod imenom *Opus musicum* in predstavljajo najpomembnejše skladateljevo delo s 374 skladbami za 4 do 24 glasov, enega, dveh ali več zborov. Tretja skupina pa so njegovi madrigali. So to skladbe s svetnim besedilom. Izdal jih je najprej v letih 1589 in 1590 pod naslovom *Harmoniae morales*, ki vsebujejo 53 skladb, po njegovi smrti pa je izšlo leta 1596 še 47 madrigalov v zbirki *Moralia*. Skupno je torej uglasbil točno 100 madrigalov. — Izven omenjenih zbirk je znanih še nekaj njegovih skladb (npr. Svečani zbor, Žalospevi). Celotni skladateljev opus je v latinščini, le eno samo delo je znano z nemškimi besedilom.

Svetni glasbi — madrigalom — se je Gallus posvetil pozno. Smatral jo je za lažjo glasbo v očitno nasprotje religiozni, ki ji je vsepovsod pripisoval resen in težji značaj.

Kar poleg vsebine njegovega ustvarjalnega duha zremo o njem

kot človeku, je najprej njegova skromnost, ki se kaže predvsem v uvodih, ki jih je sam napisal svojim zbirkam. V ocenjevanju svojih del je bil do sebe dostikrat celo prestrg. Na svojih službenih mestih je svoje delo opravljal zvesto, marljivo in njegovo obnašanje je bilo pošteno in katoliško, vendar ni bil versko nestrpen in se je dobro razumel tudi z glasbeniki drugačnih verskih prepričanj. — V svojih madrigalih ne išče spolzkih tekstov, tu in tam se je odločil za vedre tekste. Najrajši je iskal motive, ki so govorili o vprašanih resnici in pravice.

Dva primera:

„Komur se sreča smehlja, prijateljev šteje obilo, / ko se mu sreča stemní, tudi prijateljev ni. / Dekler boš srečen, boš štel prijateljev lepo število, / kadar nad tabo nebo mračno bo, sam boš ostal.“ /

Ali:

„Kadar umre bogataš, se zbirajo trume meščanov, / kadar umre siromak, ga komaj kdo spremi do groba.“ /

Zakaj se je odločal za takšne tekste? Zelo verjetno so ga življenjske izkušnje navajale k temu. Všeč mu je bila resnica, grajal je slabo, sovraštvo, zvižanost, slabe namene in navist. Nadvse pa je ljubil svobodo, kar je tudi v svoji skladbi povedal: „Kdor je na njej bogat, ne more biti bogatejši.“

Ob smrti mu je pevec napisal hvalnico in v njej med drugim dejal: „Handl (Gallus, Petelin) še

živi na svetu, nad zvezdami živ je v blagem duhu, tu na svetu pa živi neumrljivi genij del njegovih.“

Res je tako. Ves glasbeni svet danes pozna Gallusa — Slovenca. V „Gallusovem letu“, ki ga bodo doma slovesno proslavljali s koncerti, simpoziji, z izdajami njegovih del itd., bo šlo njegovo ime še bolj v svet, saj pričakujejo na simpozij okrog 35 pomembnih znanstvenikov iz Evrope in ZDA in tudi nastope tujih zborov z iz-

ključno Gallusovimi skladbami.

Doma so poleg drugega veliki dvorani Cankarjevega doma dali ime „Gallusova dvorana“. Prav bi bilo, če bi si tudi kateri od odličnih pevskih zborov slovenske prestolice nadel njegovo ime. Na primer znanj stari Akademski pevski zbor (APZ), ki od l. 1945 nosi ime po „heroju“, ki niti za glasbo, še manj pa za narod nima nobenih zaslug.

Julij Savelli

Binkoštna vizitka s črkama O.D.

Nocoj je veter dim v temó odnesel,
nekje tja daleč, kjer že reka spi.
Nocoj od zvezd neba bleste zavese,

kot da me Svetega Duhá oči motrijo,
dà, takó mi je.

In veter, ki je dim odnesel,
giba zavese zvezd;
za njimi dih globin utripa,
svet ozvezdij rahlo ziba —

kot da Svetega Duhá milina vabi me,
takó mi je.

A spet nad srcem spomnim se bremena.
Kot da bi stegnil Sveti Duh roké,
Ljubezen rok, in snel pritisk jermena,
takó mi je.

Ker Sveti Duh vse ve.
Oseba Dar Mu je ime.

Vladimir Kos

Spomini na težke dni

PRIPRAVA NA BEG

20. in 21. junij

20. junija je v taborišču vlada la med partizani velika nervoza in mrzličnost. Razne šarže so hodile s spiskj v rokah po taborišču. Ali nas bodo spet klicali po imenu in vozili? Zadnje čase se je dogodilo, da so nas že dvakrat klicali, avtomobilov, ki bi nas odpeljali, pa ni bilo. Slutili smo, da hočejo dobiti iz domobrancev še vse oficirje. To je bilo tembolj verjetno, ker smo videli nekaj domobrancev, ki so se vrteli okoli partizanov in jim zapupno nekaj pripovedovali. Stražarji so se medtem večkrat ozirali po nas.

Nehote mi je v teh okoliščinah prišla misel na beg. Vedel sem, da partizasi kujejo nove naklepe in načrte proti nam. Ali naj še čakam? Kaj ko bi skušal uiti? Toda uiti prek dveh ograj in mimo treh neposrednih stražarjev z brozostrelkami? Bedarija! Vse misli sem pčtopaj in računal le še na beg iz avtomobilov med vožnjo.

Po prvi menaži pa pride k meni Lojze Debevec, študent domobranec iz 47. čete, doma iz Begunj pri Cerknici. Šla sva nekoliko stran od ostalih domobrancev in sedla na šotorko, ki jo je prinesel s seboj. Nato je začel: „Janez, jaz bom danes ušel, razumeš, moram uiti. Tega nasilja in trpljenja ne

bom več prenašal, razumeš! Danes ponoči moram uiti. Z Opeko sva se zmenila, da bova ušla. Če hočeš, se lahko pridružiš, toda ne pripoveduj tega nikomur, niti najožjim prijateljem. Če nas bo preveč, bi se beg ponesrečil in potem je konec z nami! Janez, greš?“ Niti najmanj se nisem obotavljal. Pogledala sva drug drugemu v oči in bilo je domenjeno. Bil je to sklep, ki bi ga lahko uničila le nadčloveška, nadnaravna moč. Še sedaj ne morem razumeti, kako je možno v tako kratkem času brez nagibov in brez razlage načrta le z besedama „moram uiti“ popolnoma spremeniti mnenje in privoliti v najbolj tvegano, blazno misel. Ne vem, kakšen psihološki zakon je to, če sploh je zakon, ali pa je bila to le milost božja. Prepričan sem, da je bilo zadnje.

Z Lojzom sva se nato natančno pogovorila o begu. Domenila sva se tudi, da lahko povem in pridobim le oba brata Mehleta. Šel sem k njima. Oba sta bila takoj pripravljena. Zanimivo je, da sta tudi onadva ves čas mislila na beg, toda sta bila iste misli kot jaz: iz taborišča bežati je gotova smrt. Sedaj pa sta prav tako hitro kot jaz Lojzu obljubila. Mlakarju, Jermanu in Ježu nisem hotel povedati. Zdelo se mi je, da ne bi bežali, oziroma če bi, da bi se v zadnjem trenutku zaradi strahu premislili in nam vse pokvarili. Potem bi

Marijan Tršar, Teharje, 1945

nas pa čakala nelahka smrt.

Pred begom sem hotel urediti vse z Bogom. Šel sem h kuraču Poldi in ga prosil za spoved. Tatarat sem mu omenil, da mislim bežati. Na vso moč me je prepričeval, da je to noro in da me čaka gotova smrt. Nisem se dal omajati. Na vse ugovore sem mu prepričljivo ugovarjal: „Jutri zjutraj bom svoboden, pa bodisi na zemlji ali na onem svetu.“ Toliko časa sva se pogovarjala in menila, da sem ga pridobil, da je sklenil z nami bežati. Povedal sem to Lojzu. Tudi njemu sta se že dva pridružila. Tako nas je bilo sedaj že osem. Je že Bog tako hotel!

Po drugi menaži smo se vsi kandidatje za beg preseleli iz svojih prostorov in se namestili ob juž-

nem koncu barake V. Legli smo na čeko in čakali. Bili smo vsi izredno dobre volje in mirnih živcev. Med tem pa je prišel med nas — kar se je prvič zgodilo — komandant taborišča poročnik Škulj in nam v prilizljenih besedah govoril: „Da vi tako trpite, so krivi le oficirji, ki jih še skrivate med seboj. Jaz zagotovo vem, da jih je še veliko med vami. Če jih poveste boste dobili več in boljše hrane, če ne, pa sploh ne boste dobili ničesar, dokler jih ne pokažete in nanje ne poveste.“ Hodil je okrog in n/oga iskal. Nenadoma zakliče: „Kje je narednik Rabuza(?)?“

Bil je to mlad diplomiran klasični filolog, vodnik na Štampetovem mestu. Jaz sem ga poznal iz Ljubljane. Ležal je na tleh tik nas. Ko je Škulj poklical, se je takoj javil. Škulj ga je vprašal, zakaj ni pri zaslišanju povedal, da je narednik. Odgovoril je, da ga za čin sploh niso vprašali. Škulj je nekaj zamrmral in se škodoželjno zasmeljal: „Mi prav za vse vas vemo, kaj in kdo ste. Se bomo kmalu videli. Prijateljsko vam svetujem, da čimprej poveste za oficirje.“ Nato je odšel. Hotel nas je zastrašiti. Toda med domobranci ni našel odziva. Nam pa je njegovo vprašanje po Rabuzi mnogo pomembno. Sumnje o domobrancu ciganu Hudoroviču bodo dižale. Prav gotovo jim je on povedal za Rabuzo in za druge. Da tudi za druge, smo takoj videli. Komaj je Škulj odšel, je partizanski stražar zaklical, naj gre k njemu „en far

Pelde“ (mislil je Poldo, kurata). Polda se ni javil. Ko pa je stražar še enkrat zavpil, je Polda šel k njemu. Stražar se je škodoželjno zasmel, nato pa mu je velel s stolom „čučati“. Obenem ga je pretepal, zafrkaval in zasmehoval kot duhovnika. Prav vse priimke mu je nametal. Mučil ga je eno uro. Ko je prenehal, se je Polda še komaj privlekel do nas. Takoj smo ga štirje nesli k vodovodu in mu z mokrimi robcii hladili rane. Na rokah in telesu je imel debele temno plave podplutbe. Rok ni mogel uporabljati, mlahavo so mu visele ob telesu. Vendar si je v kratkem opomogel in se vrnil.

Tisti dan je bila velika vročina, vode pa nismo dobili niti kapljice. Stražar je namreč ni pustil prinašati. Zvečer se je nekoliko omehčal. Rekel je, naj prej vsi vstanemo in zapojemo Hej Slovenci, nato jo bomo pa dobili, kolikor bomo hoteli. S težavo smo se dvignili s tal in z razsušenimi grli in usti zapeli nekaj podobnega, kot je pesem Hej Slovenci. Stražar je bil zadovoljen, mi pa tudi. Dombrobranci smo v skupinah in brez straže odšli k vodovodu, se umili, napili vode in osvežili. Kaj takega se do sedaj še ni pripetilo. Nam, ki smo se pripravljali na beg, je to zelo koristilo.

Polagoma se je zvečerilo. Ob osmih smo že ležali, stražar pa je hodil gor in dol in opazoval. Mi pa smo polglasno molili rožni venec, litanije, pa zopet rožni venec. Molili smo skoraj eno uro. Nato

pa smo na lahko zadremali, nekaj pa jih je bedelo. Bilo nas je enajst, še trije so se pridružili: dva Mehleta (brata), brata Korošca, poročnik Pavlič, Švigelj, Poldo, Opeka, Debevec, Grmek in jaz. Povedalji smo tudi dr. Praperju, pa ni hotel bežati.

Ker nas je bilo precej, smo se razdelili v dve skupini. Eno je vodil poročnik Korošec, drugo poročnik Mehle. Korošec in še štirje drugi bi bežali skozi vrata, koder smo hodili po vođo in na stranišče, drugi pa skozi odprtino, ki bi jo napravili na prvi ograji, nato pa mimo latrine prečo druge.

Okoli 23. ure smo se začeli pripravljati na beg. Sezuli smo čevlje. Jaz sem si nekoliko zavihal ročava, bluzo dal pod hlače, da me ne bi prevleč ovirala. Na noge sem nataknil dva para močnih zimskih nogavic. Čez sem spustil hlače, čez oboje pa močno zategnili gumaše. V žepu sem imel rezervna nemška očala in ovoj za prvo pomoč. Tako pripravljen sem čakal na ugodno priložnost. Med tem je poročnik Švigelj s pilo, ki jo je že ves čas nosil pri sebi Mehletov Tine, prepilil na prvi ograji posamezne žice in napravil pri tleh precej veliko odprtino. Komaj se je vrnil od opravljenega dela, pride k naši skupini Korošec in pove, da je na njihovi strani beg nemogoč, ker stalno hodita po dva stražarja sem in tja. Sporazumeli smo se, naj se vsi potihoma priplazijo do nas. To je trajalo skoraj pol ure. Čakali smo le še na pri-

meren čas, ko bodo stražarji manj čuječi.

Ura se je bližala pol tretji. Na vzhodu se je že videla prva jutranja svetloba. Prišla je odločilna ura.

Splazili smo se skozi prvo ograjo. Prvi je bil Andrej Mehle, drugi sem bil jaz, tretji Lojze Debevec. Mi trije smo bili določeni, da bomo onesposobili stražarja. Pobrali smo s kupa, ki je bil poleg, primeren faunen in oprezovali. Vse je bilo tiho. Približno 30 metrov od nas sta se pod lučjo potihoma pogovarjala dva partizana, petnajst metrov pred nami pa je bil stražar, ki smo ga morali mi trije „okol prinesiti“. Gledal je v temo proti nam. Od brzostreške, ki mu je visela na prsih, se je odbijala lunina svetloba. Počasi se je še ostalih osem splazilo skozi ograjo. Vsi smo bili pripravljene, da planemo in zbežimo. Bil sem miren, tako kot še nikoli. Čutil sem se gospodarja nad vsem svetom, kakor da bo vse od mene odvisno in se bomo s temi partizanskimi stražarji le malo poigrali.

Stražar se je obrnil od nas in pričel korakati vzdolž barake. Napočil je ugodni trenutek. Z nečloveškim rjoenjem in vpitjem smo planili pokonci, vpili vsak svoje povelje, da bi partizane zmešali in tleli proti stražarju in ograji. Stražar pa je — zbežal. Odvrgli smo proti njemu kamenje in se pognali z levjim skokom na ograjo. Šele drugič ali tretjič mi je uspelo, da sem prek treh S-rol pri-

šel na vrh in se oprijel smreke, ki je služila za steber ograji. Na drugi strani je bila sama gošča, v logorju pa partizani niso vedeli pri čem, da so. Večina fantov je že bila na drugi strani ograje. Prvi strelili in rafali so že sikali za njimi, ko sem jaz še stal na žici in z vso močjo, ki sem jo imel v sebi, vlekel in suval z nogo, da bi skočil čez, pa se je nogavica zaplela in nisem mogel nikamor. Pritekel je partizan in iz nekaj metrov bližine izstrelil proti meni cel šaržer, pa me ni zadel. Tedaj pa sem z vsem naporom, kolikor sem ga še zmogel, sunil z nogo. Nogavica je ostala na ograji, jaz pa sem se zavalil v goščo in kot divja zver tekem, tekem v svobodo...

Janez Zdešar

MOLITEV

Brez tebe, Bog, smo vsi ubogi,
edino ti si res bogat;
vir neizčrpen si bogastva,
vseh milosti prepoln zaklad.

Brez tebe, Bog smo nebogljeni,
sami od sebe brez moči;
vsa moč prihaja nam od tebe,
le tvoja milost nas krepi.

K studencu milosti hitimo,
iz njega črpamo moči;
ob njem nam duša se spočije,
ob njem srce se umiri.

Zdenka Serajnik

Spomini na leto 1945

Milijonske množice beguncev so po zadnji vojni postale skrb Cerkve. Njim je papež posvetil okrožnico Begunska družina; v njej daje navodila za dušnopastirsko delo med njimi. Določil je tudi svoje zastopnike, delegate, ki po raznih deželah prevzamejo skrb in odgovornost zanje.

Za begunce v Avstriji je imenoval za delegata mons. dr. Joža Jagodica. Bival je v župniji Tristah pri Linzu. Taborišča, kjer so bili večinoma Slovenci, so bila: Pegetz, Spittal, Kellerberg, Judenburg in Asten pri Linzu. Avta ni imel, vozil ga je privatnik.

Z njim sem se peljal tudi v Asten pri Linzu, kjer je kakor povsod maševal, pridigal, birmoval in urejeval dušno pastirstvo. Ker je imel obširno delo in ker sem bil prost, me je imenoval za pomožnega tajnika.

Ker tedaj zaradi ruske zone ni mogel k papeškemu nunciju na Dunaj, jaz pa sem si preskrbel potrebna dovoljenja, sem šel dvakrat zanj k nunciju in tam uredil, kar mi je bilo naročeno.

Na Dunaj sem hodil rad, ker sem imel tam tudi znanca, stanoval pa sem pri sestrah CARITAS Socialis.

Nekoč sem se zopet pripravil za pot na Dunaj. Pri nas je bil znan pregovor: Kdor hoče iti na Dunaj,

mora pustiti trebuh zunaj. Nabsal sem si nahrbtnik z raznim živem; to je tedaj v lačnem Dunaju odstranilo vse ovire. M'mogrede sem imel nekaj opraviti v Celovcu na škofiji in sem nahrbtnik pustil v lopi pred vrati. Ko pridem iz pisarne, ni bilo nahrbtnika nikjer. Prebrisani tat je izrabil priložnost in se mastil, Bog mu naj požegna! Tudi jaz bi moral pustiti tedaj trebuh zunaj, ker nisem imel mašice in je med vožnjo trebuh zelo krulil.

Delegat mons. dr. Jagodic je moral iti poročat papežu v Rim o svojem delu in razmerah v Avstriji. Vzel me je s seboj, ker sem znal nekaj italijanščine, in videl sem, da je bilo to res potrebno. Bil sem že preje dvakrat v Rimu in sem ga že malo poznal. Stanovali smo pri slovenskih šolskih sestrah, kjer je bila vrhovna predstojnica č. m. Terezija Hanželič. Tam so se zbirali r'inski Slovenci, med njimi je bil najuglednejši p. Anton Prešeren, generalni tajnik jezuitskega reda za vse slovanske dežele. Srečali smo se z mnogimi vplivnimi begunci. Papež Pij XII. je sprejel delegata v privatni avdienci in mu je delegat izročil obširno poročilo. Meno je sprejel med drugimi osebnostmi, povedal sem mu svoje ime in ga prosil za blagoslov vseh mojih in za vse naše begunce.

Leta 1945 so se pričela stalna potovanja do švicarske meje. Fer-

dinand Babnik je v Švici organiziral nabiralo akcijo obrek in perila in to je prevzela zelo plemenita in požrtvovalna gospa Weiss. Ko je nabrala dovolj in napravila zavoje, mi je pisala, kdaj pripelje te zavoje iz Züricha do meje. Na srečo so imele sestre frančiškank misijonarki dve hiši ob meji, eno v Švici, drugo v Avstriji, le reka je bila vmes. Ko je od postaje postrežček pripeljal zavoje do meje, je carinik kak zavoj pogledal, potem pa sem jih prevzel jaz in pripravil na pošto v Geissau, in ta jih je spravila naprej v Spittal.

Tako sva se skoraj vsak mesec srečala z gospo Weiss pri sestrah v Geissau, se vse pomenila, sestre pa so nama kar predobro stregle. Tam sem vedno prebival dva dni in ne morem prehvaliti, kako so bile sestre gostoljubne, prijazne in vesele. Mene pa so cariniki tudi pustili čez mejo v Švico za kratek čas v drugi samostan.

Zavoje je sprejela Caritas v taborišču v Spittalu in razdeljevala najpotrebnejšim. Ker je tedaj veljala tuja pisma cenzura in zlasti niso smeli denarja pošiljati v pismih, so dobrotniki iz Amerike pošiljali pisma z do'arji sestram v Švici, te so jih prinesle čez mejo in sem jih sprejel jaz in oddal g. msgr. Jagodicu. Denar so porabili predvsem za podpiranje be-gunskih dijakov, ki so študirali na univerzi v Gradcu.

Ko sem se vozil v Vorarlberg, sem med potjo obiskoval znanca:

V Schwarzach-St. Veitu je bila v bolnišnici slovenska sestra, v župniji dva duhovnika, v Innsbrucku sem imel sorodnika, v Zamsu, kjer je velika bolnišnica sester usmiljenk, je bila ekonominja Slovenka, v Bregenzu sem imel znanca. Skoro vedno sem se ustavil za dva dni v Stamsu na Tiro'skem kjer je velik cistercijanski samostan, po vojni pa brez menihov in zelo poškodovan zaradi vojnih dogodkov. Tja so prišli po vojni cistercijanski patri in bratje iz Stične in so tako oživili in prenavljali častitljivi samostan.

Vožnja z vlakom je bila tedaj zelo poceni, bilo pa je zelo težko potovati jeseni, ko so sestradani Dunajčani trumoma z velikimi trovčki navalili na vlak. Hodili so kupovat sadje v Vorarlberg, kjer ga je bilo prepolno. Ko sem v Schwarzachu moral prestopiti na tisti vlak, je bilo že vse tako natlačeno, da se nisem mogel ganiti, in vem, da sem nekoč le na eni nogi stal do Bregenza.

Do teh potovanj do Švice sem si najbolj zapomnil tale dogodek: Ko sem nekoč slučajno bil zopet v Geissau ob meji, me je ponoči zbudilo ropotanje, tekanje sem in tja, mislil sem, da imajo nune revolucijo. Ponoči, nekako o polnoči, prideta dve slovenski družini, očeta sta bi'a brata, s sedmimi otroki, in to v dežju, in priključijo sestre. Družini sta namreč hoteli skrivaj čez mejo v Švico, pa so jih obmejni stražniki dobili in zavrnil nazaj. Ker jim je gospod Babnik

dal naslov sester, so v tej sili vsi premočeni prišli tja. In kaj sedaj? Sestre so vstale, vse sprejele, jim postregle in za vse pripravile postelje, tako da so še sestre dale svoje žimnice. Vse pribegle so obdržale več tednov, popolnoma zastonj in so jim dajale vse mogoče dobrote, zlasti otroke so vzljubile. Kot prave Frančiškove sestre so pokazale pravo krščansko ljubezen do bližnjega, in to do tujca, in so jim bili vsi skupaj ena prisrčna družina. Ko sem bil v poznejših letih večkrat v Argentini pri teh dveh družinah, smo se vedno spominjali tega dogodka.

Leta 1948 so se razmere že toliko uredile, da sta organizaciji „Unra“ in pozneje „IRO“ lahko začeli preseljevati begunce v prekomorske dežele: ZDA, Kanada, Venezuela, Brazilija, Čile, Argentina in Avstralija. Preseljevanje je trajalo celo leto. Z begunci iz taborišč so šli tudi tisti, ki so delali zunaj na kmetijah.

Tudi begunski duhovniki so se jim pridružili. Tako so šli tiste v Čile: Janez Mohar iz Pliberka, Jože Guštin iz Šmihela, Martin Turk iz Globasnice, France Kupljenik s Krčanj, Janez Lavrih pa v ZDA. Salezijanci so ostali na Koroškem. Sam niti malo nisem mislil na izselitev. Nisem zato prišel na Koroško. Škof dr. Rožman mi je sicer že pripravil mesto sredi Amerike, toda kako bi jaz mogel zapustiti to zeleno Koroško z gorami in vse te ljudi, saj bi mi tam usahnilo srce.

Tudi odhajajočim sobratom je bilo težko. Od slovenskih rojakov odhajajo v drug svet na drugem koncu sveta. Ob slovesu nismo vedeli, alj se še kdaj srečamo. Marsikdo je že ob sedanjem pomanjkanju duhovnikov rekel: „Le zakaj so odšli! Škoda jih je!“ Pomislimo pa: Meja tedaj še ni bila določena. Strah jih je preveval. Niso hoteli že drugič priti pod grozotni komunizem. Dovolj so ga doživeli, le kdor ga doživi, ga pozna.

Ob tem omenim na pol kriminalno zgodbo. Preden so odšli na ladjo, so poromali še v Rim. Med vožnjo je g. Kupljeniku neki žepar (tať, ki je izurjen v kraji denarnic iz žepa) ukradel denarnico. Bil pa je toliko „pošten“, da je vzел le dolarje, vse drugo je pustil in denarnico vrgel v poštni nabiralnik. Pošta jo je dala policiji, policija jo je poslala, ker je imela naslov na dokumentu, italijanskemu konzulu v Celovec. Ta jo je dal škofiji, ta jo je poslala delegatu msgr. Jagodicu. Ta jo je poslal meni, jaz sem jo poslal lastniku v Čile. Napravil pa sem tole šalo: Po letalski pošti sem mu pisal, da je neki časopis v Sloveniji objavil njegovo sliko in marsikaj hudega o njem napisal. Seveda je on moral verjeti in mi je hitro odpisal, naj mu pošljem tisti časopis, in ali vem, kako so prišli do podatkov. Ko je prejel tudi denarnico, mu je bilo vse jasno.

Ker so se taborišča izpraznila, ni bilo več potrebno mojega dela,

bij sem bolj prost. Zato me je prijatelj župnik Jožko Picej povabil v Šmihel, da mu po odhodu Guština pomagam. Rad sem sprejel to povabilo, ker sem tudi želel bolj dušnopastirsko delovati kot do sedaj. V Šmihelu sem našel de'avnega in gorečega župnika in prijazno in požrtvovalno gospodinjo Rozo iz Šentjakoba.

Jesenj 1948 sem začel poučevati verouk v Vogrčah. Zelo rad sem poučeval, mnogo smo tudi peli. Po šoli sta me vedno povabila upokojeni župnik Blaž Wölfel, in kar je še bolj važno, gospodinja Micka Petrovnik na kosilo. Tam sem bil povsem domač. Če bi mi tedaj kdo rekel, da bom čez osem let postal vogrški provizor in tam ostal, bi mu dejal, da sanja.

V Peco pa sem se prav zaljubil. Nadomestila mi je Visoke Ture in Dolomite. Širokoplečata gora kralja Matjaža je res lepa, privlačna in simbolična.

Na Peco smo hodili z otroki in mladino iz Vogrč in Šmihe'a. Tudi sobrati, med nami je bil tudi Rovan, smo pred odhodom šli na Peco, da se z vrha poslovijo od lepe Podjune pod nami. Občudovali smo g. Moharja, ki je čevlje obesil na ramo in bos hodil po ostrem kamenju, da je varoval čevlje. Gotovo je imel namesto kože podplat. Gospod Picej še ni bil nikoli na Peci, zato sem ga dregnil: „Peca je v tvoji fari, vsaj enkrat jo obišči!“ Res je šel skupaj z otroki, sopihal je, gor je še šlo, toda nazaj, gorje! Prihodnje jutro so ga

noge tako bolele, da niti vstati ni mogel in je imel vročino. Ne vem, ali se je jezil name, ali na Peco, ali na čevlje.

Peca pa more biti tudi kruta. Ko je avgusta 1948 dijak sedmošolec Oštermanov Foltej tik pod vrhom trgal planike, je padel v prepad in bil takoj mrtev. Strašna žalost je napolnila ne le družino, ampak tudi vso faro in nas vse, ki smo ga poznali. Bil je idealen fant in je srčno želel postati duhovnik.

Ob obletnici smrti smo na vrhu postavili velik lesen križ s spominsko ploščo. Ob blagoslovitvi križa se je zbralo mnogo ljudi. Udeležila se je mladina, ki naj ji bo rajni Foltej vzor. Ob križu je bila tudi prva sveta maša na Peci, odkar svet stoji. Sveto mašo smo potem prav vsako leto opravljali, le da pozneje niže pri Veškem stanu. Ker sem stalno maševal, sem postal neuradno župnik Pece.

Kar naprej pa sem se zaletaval v Matjaževo goro in sem morda dosegel rekord, ko sem bil 33-krat na vrhu. Ali sem divjak a'i norec? Kar hočete...! Mladost, zdravje, veselje in ljubezen do božje narave so pripomogli. Gore, slavite Gospoda!

Vinko Zaletel

Zasliševanje v zaporu

Zasliševalec Mitja Ribičič: „Vsi duhovniki ste hudiči, vi, jezuiti, ste pa tisti najbolj črni.“

Pater Preac: „So kje tudi kakšni rdeči hudiči?“

Dušno pastirstvo v taborišču Peggez - Lienz

LETA 1946

Novo leto smo začeli z molitvijo. Od devetih zvečer (31. 12. 45) do petih jutraj (1. jan. 1946) je skupno molila ena družina oziroma ena soba v baraki.

„Cerkvena oznanila“ z dne 5. januarja l. 1946 št. 27 sporočajo, da se je ustanovila v taborišču Peggez Družba za širjenje vere (DŠV). V to papeško misijonsko družbo je vpisanih 1130 slovenskih taboriščnikov. Za misijone se je zbralo 406 R. Znesek je bil poslan na škofijski ordinariat v Inomost (Innsbruck) in od tam na misijonsko centralo v Rimu. — Na praznik nedolžnih otročičev se je vpeļjala tudi papeška misijonska družba za otroke „Dejanja sv. detinstva Jezusovega“ (DSD). Mnogo otrok se je priglasilo za to družbo. Člani DSV so imeli na praznik sv. treh kraljev ob petih popoldne v kapeli molitveno uro za misijone.

Odhod v misijone

V začetku leta 1946 smo dobili iz Rima poročilo, da je po 6 letih spet odšel v misijone nov slovenski misijonar, 31-letni Janez Kopač, duhovnik Misijonske družbe.

19. januarja l. 1946 smo se spomnili obletnice smrti velikega misijonarja Slovenca škofa Friderika Barage, ki je umrl 19. januarja 1848. leta. Pokopali so ga v Marquetu.

V nedeljo 17. marca 1946 smo slovesno praznovali obletnico kronanja papeža Pija XII. V Cerkvenih oznanilih z dne 16. marca 1946 beremo: „Pred sedmimi leti je sprejel kardinal Pacelli s častjo papeške tiare najodgovornejšo službo na zemlji, namreč vidno namestništvo Kristusovo in s tem skrb za dušni blagor vseh vernikov. Teža te skrbi je bila prav v teh vojnih letih silna, saj je srce sv. očeta, ki se imenuje „služabnik božjih služabnikov“, stiskala si na telesna bada, ki jo je vojska sejala, in še hujša duhovna beda, ki se kaže v sovraštvu in državljanskih vojskah. Glas sv. očeta je vsa vojna leta klical odločujoče državnike, naj vsaj omilijo grozote vojske, če že nočejo sovražnosti prekiniti.

Tudi mi Slovenci smo bili ponovno deležni očetovske skrbi sv. očeta. V dobi italijanske okupacije je Vatikan večkrat posredoval pri italijanski vladi, naj s Slovenci ne postopa tako nečloveško. Slovenci smo bili deležni podpore sv. očeta. V hvaležnosti se v nedeljo spominjajmo v molitvi sv. očeta. Prosimo Boga, da bi mu dal potrebnih milosti, da bi modro in uspešno vodil ladjo sv. Cerkve skozi vse viharje. Zase pa prosimo, da bi ostali zvesti Piju XII. — najvišjemu učitelju, vodniku in skrbnemu očetu.“

Tudi v tem letu so bila vsak teden stanovska predavanja za fante in

dekleta, vsak mesec pa duhovne obnove za vse štiri stanove.

V postu je bil sv. križev pot vsak petek ob treh popoldne, zvečer ob šestih za mladino, ob sedmih pa za odrasle, nato pa postna pridiga.

Obrede velikega tedna smo opravili kakor doma. Božji grob je bil zelo lepo okrašen. Vse tri dni so tabornišniki v velikem številu obiskovali božji grob in mnogo molili za domovino. Na veliko soboto zvečer (20. aprila 1946) so bile slovesne jutranjice, nato velikonočna procesija po taborišču — zaradi omejenega prostora v štiristopih. Procesijo je posebno povzdignilo petje velikonočnih pesmi in izredno veliko število mož in fantov v procesiji. Prebivalci taborišča so tudi lepo okrasili okna barak, mimo katerih je šla procesija. Tudi blagoslov velikonočnih jedil se je izvršil kakor smo ga bili navajeni doma, na veliko soboto ob štirih. Na veliko noč (21. aprila) je imel narodni delegat papeške misije za jugoslovanske begunce v Nemčiji in Avstriji msgr. dr. Jože Jagodic slovesno sv. mašo. Po maši je podelil papeški blagoslov s popolnim odpustkom. Velikonočni prazniki so vzbujali v nas silno domotožje, a so nam tudi vlivali poguma in upanja, da bo Kristus zmagal tudi v naši domovini.

Majnik — šmarnice — prvo sv. obhajilo

Majnik leta 1946 nas je spet zbral okoli Marijinega oltarja. Ob 7. zvečer so bile šmarnice za mladino, ob 7,45 zvečer pa je bil rožni venec, nato šmarnice za odrasle. Pri šmarni-

cah so duhovniki govorili in razlagali „rakovniške obljube“. Cerkvena oznanila (11. maja 1946 št. 46) pravi: „Pridige imajo dvojni namen: 1. iztrgati hočejo iz našega srca vse grešno in nekrščansko; 2. obleči hočejo naše duše v svatovsko obleko pravega globokega krščanskega življenja. Tako očiščeni bomo mogli iskreno obnoviti posvečenje Marijinemu srcu.“

19. maja je 56 otrok prejelo prvo sv. obhajilo. Otroci so se ob pol osmih zbrali v šolski baraki (XVII.), ob 7,45 so odšli v sprevedu v kapelo, kjer je imel narodni delegat msgr. dr. Jože Jagodic sv. mašo in govor prvoočhajancem.

Zvečer 30. maja 1946 — na praznik Gospodovega vnebohoda — smo pri šmarnicah slovesno obnovili posvetitev Marijinemu brezmadežnemu srcu.

29. maja 1946 je bila črna peta sv. maša za rajne domobrnce. 1. junija — na spominski dan narodnih mučencev — so vsi duhovniki v taborišču maševali za rajne domobrnce.

Od 1. do 8. junija je bila priprava na sv. birno in na binškoštni praznik. Ob 7,45 zvečer je bil rožni venec, ob osmih kratek govor o sv. Duhu in njegovih darovih, litanije. Namen te pobožnosti je bil, pripraviti birmance in botre, da bi pri sv. birni g'ledali predvsem na nadnaravne darove, ki jih birmancem deli sv. Duh.

Sveta birna 9. junija 1946

Na binškoštni praznik — 9. junija 1. 1946 — je bila v taborišču Peggez sv. birna. Ob 9. je imel narodni de-

legat msgr. dr. Jože Jagodic slovesno sv. mašo, nato pa je podelil otrokom zakrament sv. birme.

Cerkvena oznanila z dne 15. junija l. 1946, št. 52, poročajo o sv. birni takole: „Svete birme v našem taborišču ne bomo nikoli pozabili. 192 otrok, nekaterih že precej odraslih, je prejelo na binkoštni praznik ta zakrament. Osemdnevna priprava na sv. birmo in revščina, v kateri živimo, sta srca odprni delovanju sv. Duha tako kakor še nikoli. Otroci so se veselili v prvi vrsti darov sv. Duha, darove pa, ki so jih poklanjali skrbni botri in botre, so birmanci z veseljem in z veliko hvaležnostjo sprejemali. Z vsakim darom so bili zadovoljni. Posebno so bili veseli rožnih vencev.

Tako se je vojski Kristusa Kralja pridružilo 192 novih vojakov Kristusovih. Naj jih Bog blagoslavlja, da bi se junaško borili za Kristusa Kralja in mu do konca življenja ostali zvesti!

Veren mož je dejal: „Dolgo sem že na svetu, a mislim, da se nismo še na nobeno birmo tako lepo pripravili kakor letos.“ Zato bodi naš sklep: „Vsako leto se bomo tudi doma na prihod sv. Duha tako pripravili kakor letos v begunstvu“.

Telovska procesija

Na praznik presv. Rešnjega telesa (2. junija) je bila ob devetih dopoldne slovesna sv. maša, potem pa procesija. Taboriščniki so z veseljem postavili štiri oltarje in jih zelo lepo okrasili. Veliko udeležbo na procesiji, lepo petje in pobožno molitev so tudi domačini Tirolci občudovali.

Veliko deklet v begunstvu je pogrešalo Marijine družbe. Na praznik sv. Rešnjega telesa (20. junija 1946) je bilo ob dveh popoldne prvi shod. Shodi so bili odtlej redno vsako drugo nedeljo v mesecu.

V Cerkvenih oznanilih 6. junija 1946, letnik II. števil. 1, je bilo tole oznanilo: „Na prvo — moško nedeljo — je ob 7. skupno sv. obhajilo mož in fantov. Ves sprednji prostor v kapeli, tudi stranske kapele, naj zavzamejo samo moški. Tudi spovedovanje bo v soboto zvečer in nedežno zjutraj samo za moške.

Na željo mož v taborišču Peggez smo 2. in 3. avgusta 1946 priredili 24-urno čiščenje sv. Rešnjega telesa, da bi po presv. srcu Jezusovem in brezmadežnem Marijinem srcu izprosili milost rešitve naši domovini in vsem beguncem. Čiščenje sv. Rešnjega telesa se je začelo na prvi petek 2. avgusta zvečer ob osmih. Ob osmih zvečer je bila pridiga in litanije presv. srca Jezusovega. Ob 9. sv. križev pot in litanije Matere božje. Od 10. do 11. so imele molitveno uro žene, od 11. do 12. dekleta, od 12. ponoči do štirih zjutraj so molili samo moški, od 4. do 5. zjutraj so spet molile ženske. Od 5. do 11. je bila vsako uro sv. maša. Od 8. do 10. ure so molili prebivalci barak VII. do XXII. Od 10. do 11. ure je molila dijaška kongregacija, od 11. do 12. Hrvati (baraka XV.), od 12. do 1. ure prebivalci barak XXIII.—XXIX., od 1. do 3. so molili otroci ljudske šole (deklice in dečki). Od 3. do 4. ure prebivalci barak XXX.—XXXIV. Od 4. do 5. popoldne spet ženske, od 5.

V družini

VZGAJAJMO ZA LJUBEZEN

Otroški vrtec

Veliko otrok obiskuje otroški vrtec. Tam se srečujejo z otroki iz različnih socialnih slojev. Edinčki se družijo z naraščanjem iz večjih družin; med seboj so različno nardarjeni in razviti.

Tako je podoba takšne skupine lepo pisana. Vzgojne metode staršev segajo od razvajanja in dopuščanja pa do stroge dresure k ubogljivosti. Otroci prihajajo iz popolnih in motenih zakonov, od pripadnikov nudizma in predstavnikov pretirane sramežljivosti. Nekateri otroci morda še verjamejo v štorkljo, drugi vedo, „od kod pridejo otroci“, spet drugi so več kot poučeni.

do 6. moški, od 6. do 8. so molili vsi čez dan zadržani. Ob 8. zvečer je bil sklep, govor in pete litanije Matere božje.

24-urno češčenje presv. Rešnjega Telesa se je izvršilo v najlepšem redu. Vse ure so bile lepo obiskane.“

France Permišek
(Konec prihodnjič)

Otroci si dan za dnem izmenjujejo svoja znanja in se neprestano soočajo z vrstniki, ki drugače mislijo, drugače govorijo in drugače ravnajo kot oni sami. Ta srečevanja z drugače mislečimi pomagajo pri spoznavanju ljudi in okolja, pomagajo razumevati svet.

Drugače je, če osebe, ki so za otroka pomembne, različno mislijo in ravnajo. Otrok spoznava vedenjske oblike, s katerimi se lahko istoveti, se pravi, da jih lahko posnema. Če si ti učni modeli nasprotujejo, bo otrokova podoba človeka in sveta polna nasprotij. Ker otroci v tej starosti še ne morejo primerjati in predelati različnih gledanj na življenje, jih vzgojitelji, ki si med seboj nasprotujejo, resno ogrožajo. Otrok, ki odraščá na dveh različnih vzgojnih poljih, izgubi potrebno oporo, se čuti negotovega in nemočnega.

Zato nam ne sme biti vseeno, kakšni vzgojitelji se v otroškem vrtcu ukvarjajo z našimi otroki. Ni dobro, če se vrednote, ki jih poudarja vrtec, preveč razlikujejo od naše lestvice vrednot.

Zato se zanimajmo, kakšen vz-

gojni program ima otroški vrtec, v katerega pošiljamo svoje otroke. Vedeti moramo, kako zgleda v njem vzgojna praksa in kakšna pedagoška teorija se skriva za njo. Če so se otroci doma naučili, da se slačijo le v družinskem krogu, ni dobro, če se morajo v vrtcu slačiti pred drugimi.

Še manj smejo starši trpeti, da bi v vrtcu dovoljevali ali celo pospeševali spolno igrakanje, če so se otroci doma naučili, da jih nihče ne sme prijematī za spolovilo, ker je občutljivo in jim ga drugi lahko rani. Končno ne smejo starši dovoliti, da bi v vrtcu rušili zaupanje med njimi in otroci, ker so prav na tem gradilj velik del spolne vzgoje.

Če so med vzgojnima poljema dom — otroški vrtec močna nasprotja, otroka ne smemo izpostaviti temu konfliktu, ki mu lahko poruši eksistencaľno gotovost in omaje njegovo zaupanje v svet. Na srečanjih staršev se lahko z vzgojiteljicami pogovorimo o konkretnih vzgojnih vprašanjih in utemeljeno predstavimo svoje stališče. K temu spada tudi področje spolne vzgoje.

Sodelovanje med starši in vzgojiteljji

Na tem področju se nam ponujajo vprašanja in možnosti v vsakdanjih srečanjih in situacijah, zlastj v čustvenem stiku med otrokom in vzgojiteljico. Na nekaj primerih želimo pokazati, kako lahko

starši in vzgojitelj smiselno sodelujejo.

Vzgojiteljica v vrtcu je običajno prva zaupna oseba zunaj doma. Zato jo otrok sprašuje, kar ga zanima, seveda tudi s spolnega področja. Za vzgojiteljico v vrtcu, načelno velja, da jasno in na otroku ustrezen način po resnici odgovori na vsako vpraanje. Kakor mati bo tudi vzgojiteljica odgovarjala na vprašanja o nosečnosti in rojstvu. Če jo otrok vpraša na samem, naj bo odgovor osebnejši, če jo vpraša v skupini, naj odgovori vsem. Skupinski pogovori kot prispevek spolni vzgoji v otroškem vrtcu niso redki: Otroci vedno znova poročajo o rojstvu bratca ali sestrice. Če je otrok doma zvedel resnico o svojem izvoru, lahko vzgojiteljica le potrdi njegovo veselje. Od reakcije otrok je odvisno, koliko se v takšni situaciji spruščamo v podrobnosti. Izjave otrok, ki so jih doma krmili s pravljicami, ne preslišimo, marveč jih mirno popravimo. Posameznemu otroku kot tudi skupini povejmo resnico.

Pri tem pa se na vsak način izogibajmo, da bi rekli kaj negativnega na račun staršev. Vzgojiteljica lahko le obzirno reče, da očka in mamica gotovo še nista vedela, kako velikega in pridnega sinka ali hčerko že imata. Morda sta menila, da njihov otrok tega še ne bi mogel razumeti. V takih primerih je priporočljivo, da vprašanje načelno obravnavamo pri naslednjem srečanju s starši. Mor-

da povabimo usposobljenega predavatelja ali pa sami pripravimo referat. Staršem lahko priporočimo tudi ustrezno knjigo.

Vzgojiteljica pa naj mater nepravilno informiranega otroka povabi na pogovor in ji ponudi pomoč.

Poleg „naravnih“ povodov za pogovor pride pogosto do posebnih situacij.

Štiriletna Renata in Bernard sta šla na stranišče. Renata je malo prej končala pa je videla Bernarda, ki je imel še odprte hlače in je iz njih moel lulček. Šla je k njemu, mu ga potipala, nato pa se vrnila v skupino. Bernard se je tudi vrnil v svojo skupino in učiteljici poročal, da ga je Renata „zgrabila tu spodaj“. Poklicali so Renato, ki je potrdila Bernardovo poročilo. Vzgojiteljica je ni kaznovala, marveč jo je vprašala, zakaj je to storila. Renata je odgovorila, da ji je mamica pripovedovala, da dečki „lulajo iz lulčka“, da pa še ni nobenega videla. Bernardu pa je vzgojiteljica ob tej priložnosti povedala nekaj o telesni zgradbi deklice.

Morda se vzgojiteljica s starši dogovori, da proti koncu otroškega vrtca v skupinskem pogovoru z otroki obdela osnovna vprašanja spolne vzgoje. S starši premisli, na kakšen način bi bilo to najbolje storiti. Morda jim prej pokaže slikovni material, ki se ga bo poslužila. Če ni iniciative za to s strani otroškega vrtca, lahko starši predlagajo tak razgovor.

Kako pomembno je sodelovanje

med starši in otroškim vrtcem, nam postane jasno, če vemo, da so prav prva leta življenja odločilna. Tedaj se polagajo temelji vsake, tudi spolne vzgoje. Odnos človeka do svoje lastne in do spolnosti drugih se bistveno oblikuje v prvih osmih letih življenja.

Ni dvoma, da imajo starši pri tej skupni nalogi absolutno prednost. Otroški vrtec naj bi starše le dopolnjeval in podpiral. Zato smejo starši od vzgojiteljic pričakovati, da ne bodo nasprotovale njihovim vzgojiteljskim pri-adevanjem. Obratno pa sme tudi vrtec računati na pomoč in sodelovanje staršev. Le skupni vzgojni cilji otrokom lahko posredujejo tisto gotovost in zavarovanost, ki ju danes tako nujno potrebujejo.

Tudi pri predšolskem verouku se navadno obravnavajo nekatera vprašanja s področja spolne vzgoje. Otrokom je treba pomagati, da bodo s (srščanskega stališča „gledali“ na človeško spolnost. To pa ni lahka stvar. Zato je potrebno, da katehet in starši tesno sodelujejo in etnotno vzgajajo otroke.

Dietmar Rost - Janko Bohak

NAMEN APOSTOLATA MOLITVE ZA JULIJ

Splošni: Da bi bili zvestoba, poštenost in prijateljstvo v središču vsakega športnega tekmovanja.

Misijonski: Da bi redovne skupnosti, ki se posvečajo misijonski dejavnosti, z vedno novim navdušenjem služile Cerkvi.

*Za mladino
za mladino*

KDAJ ZAČETI S PRIPRAVO NA ZAKON?

Nekdo je dejal, da se vzgoja začnja sto let pred rojstvom. S tem je hotel reči, da vplivi na človeka segajo daleč nazaj in da je zato že zelo zgodaj treba misliti na bodoče vzgajanje. Tudi s pripravo na zakon je tako. Začenja se davno pred poroko. Ne samo eno leto ali dve prej, ko fant in dekle hodita skupaj, kot pravimo.

Skušajmo odgovoriti na vprašanje, kdaj bi bilo pametno, da fant in dekle začneta hoditi skupaj. Kratko bi lahko odgovorili: Ko sta za to — zrela. Sadje je užitno, ko je zrelo, ali celó, ko že zrelo še podozori. Tako je tudi s „hojo“ ali poroko. Kaj pa pomeni biti zrel, ni mogoče odgovoriti z enim stavkom, ker potrebujeta več vrst zrelosti.

Najprj polno telesno zrelost. Za naše kraje je pred osemnajstim

letom ni veliko. Neki časopis je poročal o petnajstletni, ki je rodila, a se je tudi še potem večkrat hodila z drugimi otroki — igrat... Sama sposobnost rodnje še ne pomeni resnične telesne zrelosti. Breme porajanja zahteva zdrav, razvit in odporen organizem.

Seveda tudi še tako telesno zrel fant ali dekle še nista zrela za zakon, če nista duševno razvita. Pri nas dekleta redno dozorevajo okrog dvajsetega leta ali malo po dvajsetim. Fantje celo nekaj let pozneje. Pred tem časom na primer očetovski nagon v fantu še precej spi. Dekle pa pred svojo duševno zrelostjo življenje in predvsem ljubezen ter zakon navadno jemlje preveč romantično, premalo življenjsko. Gre torej za razvoj moških in ženskih lastnosti, ki so spet vse zelo potrebne in nujne

za zakonsko življenje. Brez te duševne zrelosti je zakon pretežak in ostaja vse življenje — nezrel.

Tretja, poklicna ali neka gmotna zrelost, je bolj važna, kot bi mlad človek mislil. Trden poklic je nujni pogoj za znosno življenje v zakonu in družini, ki zahtevata tvorno podlago. Zelo težko je paru, ki šele po poroki končuje svojo poklicno usposabljanje. V tem smislu se res ne dá živeti samo od ljubezni, kot pravijo.

Gotovo je za kristjana potrebna tudi neka verska zrelost, če hoče svoj zakon živeti krščansko zrelo. Ta zrelost je predvsem v tem, da imata fant in dekle osebno vero, se pravi vero iz prepričanja, vero iz znanja in prakse, se pravi, vero iz življenja, ne pa samo podedovano vero, ki se ne ozira na druge, kot se ne oziraš na sošolca, ki pri matematični nalogi napiše na primer, da je sedemkrat osem osemindeset, ko veš, da je šestindeset. Za osebno doživetje Boga gre, ko te nihče več ne more prepričati, da Boga ni in da ni čudovit, kot te nihče ne bo prepričal, da so gore grde, če si že plezal po njih, ali da je morje, če si ga videl, luža. Táka vsaj začetna verska zrelost je potrebna krščanskima zakoncema, če hočeta sredi sodobnega sveta svoj zakon začeti in potem dalje živeti res krščansko. Mnogi ga namreč žive drugače.

Kaj storiti, če je eden od kandidatov za bodoči zakon neveren ali slabo veren, bomo skušali odgovo-

riti v naslednjih razmišljanjih o bližnji pripravi na zakon.

Še nekaj bi bilo potrebno za dva mlada, ki začenjata bližnjo pripravo na zakon. To namreč, da se ne osamita. Človek je v vsem in povsod družbeno bitje, tudi v ljubezni in tudi v zakonu. Sam je lahko le čudak ali samorastnik. Kakorkoli je torej prav in razumljivo, da fant in dekle sama rešata svoj namen stopiti na skupno življenjsko pot, jima bodo vendar vrstniki in starejši, s katerimi se bosta od časa do časa pogovorila o svoji nameri, lahko pri tem veliko pomagali. Tudi to pomeni biti zrel — vedeti, da ne moreš vsega sam.

Odlomek iz pesmi Toneta Pavčka Brez naslova razmišlja o zrelosti in potrebnem času za to talkole:

To pa je čas, ko fant v dišečem
mrazu
nerodno je objel dekle čez pas,
ko nič ne teče voda na vodnjaku,
kot bi za hip ustavil se še čas.

Pa ne velja življenje le obiti
in reči tisti grenki: kaj mi mar,
kot ne velja v samoti se solziti!

Življenje ni tako preprosta stvar.
Zato naj teče voda na vodnjaku
in tisti fant doraste naj v moža,
da deklica v dišečem svežem

mrazu
bo voljna z njim na težko pot
odšla.

Vital Vider

Odpusti mi, Nataša!

Policijski boj

Prvi maj je v Sovjetski zvezi čas proslav, izletov in parad. To je tudi dan, ko gredo ljudje na pokopališče, da obiščejo grobove sorodnikov in prijateljev ter položijo vence in šepke.

Prvega maja leta 1970 mi je telefoniral Nikiforov. Postavil je nenavadno zahtevo: „Kurdakov“ mi je vznemirjeno dejal, „zberi akademsko godbo in pojdite na pokopališče v južnem delu mesta.“ Godba z akademije na pokopališču? Se je Nikiforovu zmedlo?

„Za kaj gre?“ sem vprašal in upal, da z glasom ne bom izrazil svojih misli.

„Zopet verniki. Nekaj sto se jih je zbralo tam, s seboj imajo orkester in godbo in igrajo hvalnice.“

„Kaj pa naj storimo? Se jim pridružimo?“

„Ni čas za šale, Kurdakov,“ mi je hladno odvrnil Nikiforov. „Poskrbi le, da boste z godbo prišli tja čimprej. Postavite se poleg vernikov in igrajte, kolikor glasno morete.“

Aha, za to gre! Motiti moramo njihovo potje in jih preglasiti. Ide-

ja je bila povsem nora, vendar se je zdela dokaj zabavna. Vernike sem občudoval. Bili so res izredno pametni. Zborovanje so imeli na pokopališču, in to na praznik 1. maja. Vedeli so, da jih bo obkrožalo sto in sto drugih ljudi in da si jih ne bomo upali prijeti v tem času. Kakšna predrznost!

Kar se da hitro sem zbral člane akademske godbe, kolikor sem jih seveda mogel v tako kratkem času (našel sem jih le nekaj) in jih odpeljal na pokopališče s tovornjakom, ki nam ga je poslal Nikiforov. Ko smo prispeli tja, smo zagledali veličansko množico ljudi, ki se je zbrala okrog vernikov. Mnogo mimoidočih se je ustavljalo na robu skupine, da bi opazovali več kot dvesto vernikov. Sredi med njimi je nekaj glasbenikov igralo krščanske pesmi.

S svojo godbo smo se začeli prerivati skozi množico. Če hočejo ljudje glasbo, jo bodo pa dobili! „Tukaj! Tukaj!“ sem vpil. „Pustite nas skozi, umaknite se!“ sem klical ljudem, medtem ko smo se prerivali proti vernikom. Prišli smo jim čisto blizu in ukazal sem godbi, naj zaigra. Pričeli so zelo

glasno igrati vojaško koračnico. Naša godba je imela boljše inštrumente in je boljše igrala od glasbene skupine vernikov. „Glasneje,“ sem vpil, „glasneje! Preglasite jih!“

Igrali smo Internacionalo in druge komunistične in sovjetske pesmi in z akta zatrli krščanske hvalnice.

Medtem ko je godba igrala, so nekatere policijske operativne skupine, ki so prišle z nami, fotografirale vernike, da bi jih kasneje identificirali. Ves ta čas sem se razburjal in jezil, ter sem bil tako nemočen ob dejstvu, da jim zaradi toľko prič ne moremo do živnega. „Ne skibi, Sergej,“ mi je rovoril Viktor, ki je opazil moje razočaranje in prizadetost. „Kasneje bomo poravnali račune, saj vemo, kdo so.“

Za zdaj pa smo morali tem neukrotljivim vernikom dovoliti, da nadaljujejo svoje zborovanje na pokopališču. Nismo mogli v akcijo sredi praznične množice. Ko so končno fotografirali vse vernike, sem ukazal godbi, naj odide, sam sem bil trdno odločen, da bodo za gotovo dobili, kar jim gre.

Priročnost se je kmalu ponudila. Racije zoper tajne cerkve so si sledile povprečno vsake štiri dni.

Številne napade smo izvedli, ne zato da bi zmotili zborovanja v skrivnih cerkvah, temveč zato, da bi našli in zasegli skrito krščansko literaturo, ki je bila v deželo

poslana ali pa so jo verniki na skrivaj prepisovali.

Velikokrat sem se -spraševal: „Le kako mora to nepomembno čečkanje v otroških zvezkih pomeniti tako veliko nevarnost za sovjetsko državo?“ Zares nisem mogel v tem videti nevarnosti, toda Nikiforov mi je ves čas dopedoval, da ta obstaja.

Ne, če že hoče literaturo, mu jo bomo pa prinesli. In našli smo je res veliko. Izdaja, na katero smo često naleteli, je bila časopisu podobna brošura, izdelana na razmnoževalnem stroju nekje v Ulrojini, Kijevu, Leningradu, vsepovsed! To je vsenarodna zarota, ki hoče uničiti naše življenje.“ Ko naprej je besnel.

Ilegalna literatura je v Rusiji vsakdanji pojav. To ni je skrivna, na roko pisana — samizdat — krščanska literatura, sem spadajo tudi dela znamenitih pisateljev, ki jim v Rusiji ni dovoljeno izdajati svojih del, kakor je na primer Aleksander Solženicin. Vlada budno nadzoruje tisk vse literature, zato se velike in kot gobe po dežju rastoče organizacije samizdat ukvarjajo s pošiljanjem prepisanih ali tipičanih rokopisov prepovedanih knjig, romanov in novel po vsej Sovjetski zvezi. Čeprav je to strogo prepovedano so take knjige posebno priljubljene med nekaterimi oficirji in kadeti v pomorski bazi. Tega dejstva sem se zavedal in sem celo sam prebral nekaj takih knjig. Solženicinove

knjige so med kadeti krožile iz rok v roke.

Ugotovij sem, da so se verniki organizirali na enak način. Razpečavali so biblijske psalme, tipkane na pisalni stroj ali prepisane z roko. Našli smo tudi nekaj novih žepnih izdaj svetega pisma, ki so bile tiskane v tujini. Nekako jim je uspelo priti v našo domovino. Vedej sem, da je bil v Moskvi ustanovljen poseben oddelek organizacije z namenom, da bi preprečeval tihotapljenje takih izdaj svetega pisma v Sovjetsko zvezo. Nisem vedel, kaj točno počnejo, vendar za gotovo svojega dela niso dobro opravljali.

Zame je bila vsa taka literatura ničvredno blago. Poskušal sem jo brati, vendar se mi je vse zdelo brez smisla. Med nako racijo sem skušal iztrgati tako literaturo iz rok visokega, širokoplečega moža, ki je bil vernik. Če bi poskusil, bi se mi z lahkoto upiral. Bil sem sicer prepričan, da bi ga premagal, čeprav to ne bi bilo prav lahko opravilo. On pa se je oklepал tistih listov v roki, kot da bi bili najbolj dragocena stvar na svetu. Končno sem ga sunil v spodnji del trebuha, da se je zvil, se zgrabil za boleče mesto in izpustil papirje iz rok. Pobral sem liste in jih pregledal. Zakaj so verniku toliko pomenili? Za nas so bile tiste strani popolnoma brez vrednosti.

Nekoga dne leta 1970 me je Nikiforov poklical na policijsko postajo. „Poglej, Kurdakov, kaj smo našli!“ mi je rekel, ko sva se se-

šla. Pokazal je na tajni časopis, ki so ga verniki z grobim tiskom natiskali na ilegalnem šapirografskem stroju.

„Kje ste ga dobili?“ sem vprašal.

„Dal nam ga je eden naših ljudi. In povedal nam je tudi, kje jih lahko dobimo še mnogo več,“ je razburjeno pripovedoval.

Nikiforov, lovec na ljudi, je bil najbolj srečen, kadar je bil na sledi vernikom. Vsega njegovega navdušenja nad poslom nisem delil z njim. Skupaj s partijo sem ustvarjal kartoteko, si kopičil denar in pri tem obenem počasi gojil zanimanje za delo policijskega uradnika. Življenje policijskega uradnika se je zdelo malo bolj privlačno kot oficirska kariera v vojski.

„Kurdakov, pridi sem.“ mi je dejal Nikiforov. „Nekaj ti bom pokazal.“

Stopila sva na načrtu mesta in povedal mi je: „Tukajle je.“ Pokazal mi je številko 64 na Partizanski cesti.

„Čigava hiša je to?“ sem vprašal.

„V njej živi vdova Annenčenko, ki je vernica. Z njo živi njena mlajša hči. Starejša hči, Marija, stara okoli dvainvajset let, živi drugje. Menimo, da ima vdova vse to spravljeno pri sebi,“ je rekel in potrkal na načrt, „ali pa pri svoji hčerki.“

„Kdaj hočete, da gremo tja?“ sem vprašal.

„Jutri popoldne.“

„Koliko fantov naj zberem?“

„Samo štiri. Skrbeti moramo, da bomo kaj prihranili,“ je rekel in se zakrohotal.

Postopek racij za zbiranje literature je bil malo drugačen od tistega za vdiranje v ilegalne cerkve. Da bi ohranili videz legalnosti, smo v stanovanje, ki ga je bilo treba preiskati, poslali uniformiranega policaja. V neposredni bližini svojega cilja je na ulici ustavil tri ali štiri „tovariše“ in ti „nezainteresirani mimoidoči“ bi šli z njim in ga opazovali med preiskavo in iskanjem. Bili so prisotni kot „nezainteresirani državljani“, ki so gledali delo preiskovalnega organa, da ne bi kasneje kdo rekel, da je ta kaj ukrales. Za nas je bila to velika zabava, čeprav smo morali paziti na formalnosti. Sodelovali smo pri mnogih racijah za iskanje literature in pri vseh smo delali po tem postopku.

Spoznal sem se s policajem, ki je bil v uniformi in bo vodil to „preiskavo“. On je bil le za fasado, saj je Nikiforov določil mene za odgovornega pri tem delu. Policaj, trije moji fantje in jaz smo se s tovornjakom odpeljali ne daleč od knjižišča ulice Pogramičnaja in Partizanske ceste, visoko gori na hrib, od koder je bil lep razgled na zaliv. To je predel majhnih, belo popleskanih hiš. Na vogalu smo poskakali s tovornjaka. Mi, nedolžni „mimoidoči“ smo stali na cesti. Policaj je odšel do hiše in potrkal na vrata. Odprla je

ženska, stara kakšnih petinštirideset let.

Policaj je dejal: „Moram preiskati vašo hišo. Vemo, da imate prepovedano literaturo.“ Potem se je obrnil in pokazal na nas: „To so državljani, ki so šli mimo po cesti in prosil sem jih, da bodo priče pri preiskavi, kot to zahteva zakon.“

Stopili smo v hišo in se razgledovali. Bila je značilna hiška s skromno opremo, tipično za domove vernikov. Bilo nam je jasno, zakaj so verniki živeli v takšni revščini. Ko so enkrat odkrili, da je človek veren, so z njim delali kot z gobavcem in lahko je dobil le najslabša dela, ki niso prinašala nobenega zaslužka.

„Ljudje, pogledjte tja,“ nam je rekel, ko smo se nehali pretvarjati, da smo le nedolžni mimoidoči in smo se mu pridružili pri preiskavi.

„Ali ste vernica?“ sem vprašal lastnico hiše.

„Da, sem,“ je odgovorila. „Verujem v Boga, vendar nimam nobene literature, če je to tisto, kar iščete.“

„To bomo mi povedali,“ sem jo ostro zavrnil.

„Prav,“ je kar nadaljevala. „Sem vernica. Aretirajte me, če želite.“ To je spregovorila skoraj predzno.

Pogledal sem žensko. Ta si pa upa! Potem smo začeli preiskavo. Razbili smo omaro in zmetali obledo vsenaokrog. Odprli smo kovčke, razparali blazine, razrezali

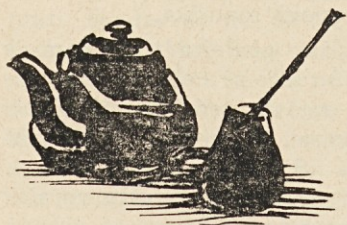
žimnice in razdejali vso hišo, prostor za prostorom. Nazadnje smo polomili še preostalo pohištvo. Zavpil sem: „Tukaj ni ničesar.“ Potem sem pomislil, da je mogoče poskrila stvari pod tla, tako kot sem jaz v Bariševu skrival patentno pučko.

Policaј je že imel v roki odpiralč in sekiro in pričeli smo trgati deske na tleh, drugo za drugo. Kmalu so bila tla na pol dvignjena. Eden je skočil dol v veliko jamo in jo natančno preiskal s pomočjo žepne svetilke.

„Tukaj ni prav ničesar,“ je končno zaklical.

„Pridi gor,“ sem zavpil. „Ničesar ni tukaj, pojdemo!“ Jezni in razočarani smo odšli iz hiše, ki smo jo popolnoma razdejali. Kar naj si jo popravi!

Postopek te vrste je bil običajen pri večini literarnih racij in smo ga zato često uporabljali. Bilo nam je malo mar, saj nam ti ljudje niso čisto nič pomenili. Kaj pa naj storijo, se pritožijo na policijo? Mi smo bili policija. Iti prek nas na višje organe varnosti? Seveda ne, saj so nas višji organi poslali tja. Prav ničesar niso mogli storiti. Tega smo se zavedali in se temu primerno tudi vedli.

med nami v Argentini

36. Slovenski dan je imel letos za geslo „Bog živi vse Slovence“. Prireja ga vsako leto naše osrednje društvo Zedinjena Slovenija na belo nedeljo, letos na nedeljo 7. aprila na Pristavi v Castelarju. Program se je začel ob 11.30 z dviganjem zastav in petjem argentinske in slovenske himne ter pozdravnimi besedami predsednika Pristave Janeza Jelenca. Z delegatom dr. Alojzijem Starcem sta somaševala prof. France Bergant in Jože Škerbec, pel pa je pristavski zbor pod vodstvom Anke Savelli Ga-

ser. Po skupnem kosilu je bil ob 17. uri kulturni spored: pozdrav predsednika ZS arh. Jureta Vombergarja, slavnostni govor Tineta Debeljaka ter scenski prikaz slovenske kmečke svatbe z igralci, pristavsko folklorno skupino (zaplesala je belokranjski, prekmurski in gorenjski ples) in fantovsko pevsko skupino Štomškovega doma. Prizor je pripravil Dominik Oblak, sceno izdelal Andrej Golob, kulturni del pa napovedoval Marijan Loboda ml., ki je kot kulturni referent ZS pripravil Slovenski dan. Kra-

jevni domovi so sodelovali s stojnicami. Praznovanja se je udeležilo okrog 1000 rojakov. Za sklep je bil družabni del.

Občni zbor Zedinjene Slovenije je bil v Slovenski hiši v nedeljo 17. marca s poročili tajnika Emila Cofa, blagajničarke cont. Simonke Rajer, kulturnega referenta Marijana Loboda ml., šolskega referenta Franca Vitriha, predsednika arh. Jureta Vombergarja in člana nadzornega odbora Stanka Oberžana. Občni zbor se je nadaljeval v nedeljo 14. aprila z volitvijo novega odbora, ki ga sestavljajo: predsednik prof. Tine Vivod, podpredsednika inž. Jernej Dobovšek in Stane Mehle, tajnik Gregor Batageč, blagajnika cont. Simonka Rajer in Jože Šenk ter odborniki Helena Malovrh, prof. Jana Dobovšek, Tinka Urbančič, Mija Markež, dr. Andrej Fink, dr. Miha Stariha, arh. Ivan Kogovšek, inž. Andrej Grohar, Frido Beznik, Tone Rode, Luka Debevec, Blaž Miklič, Tone Oblak, Dominik Oblak, Mirko Vasle, France Vitrih, Franci Žnidar, Bogdan Magister, Janez Čeč, Emil Cof in mons. dr. Alojzij Starc; v nadzornem odboru so dr. Julij Savelli, Tine Selan in Stanko Oberžan, v razsodišču pa dr. Vital Ašič, Pavlina Dobovšek in arh. Marjan Emetz; v častnem svetu bivših predsednikov ZS so Božidar Fink, Božo Stariha, Lojze Rezelj, Marjan Loboda in arh. Jure Vombergar. Društvo ima 836 članov.

V slovenski skupnosti v Mendози je inž. agr. Marko Bajuk v nedeljo

10. marca vodil razgovor o vojni in krščanstvu, pred cvetno nedeljo je dr. Irene Mislej govorila o položaju v današnji Sloveniji, v nedeljo 7. aprila pa je društveni predsednik inž. Jože Šmon odprl v Slovenskem domu čitalnico. Na Radio Nacional so mendoški rojaki že lani predstavili slovensko skupnost, na cvetno soboto slovenske velikonočne običaje, sedaj pa imajo vsako prvo soboto polurni program.

Na buenosaireškem književnem večerju je bila v eni od dvoran 22. aprila slovenska prireditev: o slovenskem narodu in Slovencih v Argentini je predavala dr. Katica Cukjati, folklorna skupina s Pristave je zaplesala belokranjske in goranjske narodne plesne, program pa je napovedoval kulturni referent ZS Marjan Loboda ml., ki je tudi uredil slovensko izložbeno vitrino.

Na duhovniškem sestanku v Slovenski hiši je 24. aprila govoril Jože Guštin o krščanskem gledanju na narodnost.

Lahkoatletski turnir v organizaciji zveznih odborov Slovenske fantevske zveze in Slovenske deklishe organizacije je bil v nedeljo 28. aprila v zavodu La Salle v San Martinu.

Filozofski pogovor med dr. Vincom Brunnom in prof. Pavlom Fajdigo je bil na kulturnem večeru SKA v Slovenski hiši 20. aprila.

Tombovska prireditev v Sloveško-vem domu je bila v nedeljo 21. aprila.

KJE JE KAJ

AÑO 58

JULIO 1991

UVODNIK	Z ljubeznijo za pravico (Božidar Fink)	321
VERSKI ČLANKI	Verujem v sveto katoliško Cerkev (Dieter Emeis - Janko Bohak)	327
	Čistost v zakonskem življenju (L. Kulkovica)	328
	Papež Pij XII. 1939—1958 (Metod Benedik)	331
	Poglavitni grehi — nevoščljivost (Š. Steiner)	334
	500-letnica rojstva sv. Ignacija Lojolskega (Silva Trdina)	335
	Jezuiti v Sloveniji (Anton Nadrah)	336
POGOVOR	Pogovor s p. dr. Lojzetom Kulkovico (Jože Škerbec)	337
NAŠA VPRAŠANJA	O spravi (Zdravko Inzko)	342
	Naporna pot v samostojno in demokratično Slovenijo (Naša luč)	344
	Zvezda na slovenski zastavi (Nace Polajnar)	345
ALOJZ REBULA	Ločitev duhov	346
	Indoktrinacija proti indoktrinaciji	347
	Prvo pismo Edvardu Kocbeku na Novo zem- ljo	349
BARA REMEC	Bara Remec — umetnost, ki povezuje (Fran- ce Papež)	352
GALLUS	Ob 400-letnici smrti Jakoba Petelina Gallusa (Julij Savelli)	357
IZ NAŠE ZGODBE	Spomini na težke dni (Janez Zdebar)	362
	Spomini na leto 1945 (Vilko Zaletel)	366
	Dušno pastirstvo v taborišču Peggez in Lienz (France Pernišek)	370
V DRUŽINI	Vzgajajmo za ljubezen (Dieter Rost - Jan- ko Bohak)	375
ZA MLADINO	Kdaj začeti s pripravo na zakon? (V. Vider)	376
PODLISTEK	Odpusti mi, Nataša! (Sengej Kurdačkov)	378
KRONIKA	Med nami v Argentini	382
POEZIJA	Karel Mauser: Psalm (platnice), S poti po Michigamu 323, Čakanje	351
	Zdenka Serajnik: Dar Očeta luči, Stvarjenje 334, Molitev	365
	Brkoštna vizitka s črkama O. D. (V. Kos) .	361

AÑO 58

JULIO 1991

Malo za šalo . . .

„Zakaj pravijo temu boksarju 'križanka'?“

„Zato, ker vsako tekmo začne naprično, konča pa vodoravno.“

„Tole je slika mojega ubogega moža.“

„Oh, kdaj pa je umrl?“

„Ni umrl, samo ubog je.“

Sredi noči zazvoni telefon pri zdravniku.

„Tukaj Kos! Gospod doktor, pridite brž, mislim, da ima moja žena vnetje s'epiča!“

„Nemogoče, saj sem ji ga že pred časom izrezal. Nisem pa še slišal, da bi imel kdo še drugi s'epič.“

„Ali tudi tega niste še nikoli slišali, da bi imel kdo drugo ženo?“

Gostitelj je zaigral pred gosti na klavir neko skladbo.

Eden od gostov drugemu: „Ta bi moral igrati na radiu!“

„Ker igra tako dobro?“

„Ne, ampak ker radio lahko ugasneš.“

Več delaš, več zaslužiš. Več zaslužiš, več porabiš. Več porabiš — manj imaš. — Manj delaš, manj zaslužiš. Manj zaslužiš, manj porabiš. Manj porabiš, več imaš.

„Konjak, ki sem ga vam nalil, je star več kot petdeset let.“

„Za svojo starost je majčkeno majčken.“

Uvoženo iz Slovenije

Vsakdo ima pravico do dela: v domovini in v tujini.

Šef je kot rastlina: še je ne zalivaš, uveneš.

Koliko je podgan, se vidi šele, ko — ladja tone.

Tudi naši dedi so živeli za lepšo prihodnost.

Družba, ki v njej živimo, ni veliko vredna, tudi mi smo njen del.

Balkanci smo takšni požeruhi, da imamo še šale najraje, če so mastne.

Tudi spomenike mrtvim postavljajo živi sebi.

Kadar so mučitelji spretni, kritikov ni slišati.

Drugače kot ideaisti imajo realisti idealen vid.

Budni so pričakovali zarjo, zdaj pa se jim drema.

Mirno lahko rečemo, da ne znamo mirno govoriti.

Kaj previsoka plača ni podkupnina?

Do zvezd ne prideš peš.

Slepci ne vidijo, da imajo drugi oči.

DUHOVNO ŽIVLJENJE

SLOVENSKA VERSKA REVIIJA

Izdaja ga konzorcij (Slovensko dušno pastirstvo); urejuje uredniški odbor (Jože Škerbec) — Ramón L. Falcón 4158, (1407) Buenos Aires, Argentina. — Registro de la Propiedad Intelectual N° 90.877. — Tiska VILKO s. r. l., Estados Unidos 425, (1101) Buenos Aires, Argentina.

POVERJENIKI

ARGENTINA: Dušnopastirska pisarna, Ramón L. Falcón 4158, Buenos Aires. ZDA: Slovenska pisarna, Baragov dom, 6304 St. Clair Ave., Cleveland 3, Ohio 44103, USA. — KANADA: Ivan Marn, 131 A Treview Dr. Toronto M8W 4C4, Canada. — TRST: Marijina družba, Via Risorta 3, Trieste, Italia. — ITALIJA: GORICA, Riva Piazzuta 18, 34170 Gorizia, Italia. — AVSTRIJA: Naročnino pošiljajte Mohorjevi družbi v Celovec.

NAROČNINA

Naročnina v Argentini za leto 1991: ₳ 400.000.- in izdatki za pošto; drugod v odgovarjajoči valuti. Denarna nakazila na bančni (ne osebni) ček na ime: Luis Stare, Ramón L. Falcón 4158, (1407) Buenos Aires, Argentina.

La Vida Espiritual

Revista mensual religiosa. Editor: Misión Católica Eslovvena (dr. Luis Stare). director: José Škerbec - Ramón L. Falcón 4158, (1407) Buenos Aires, Argentina. - Registro Nacional de la Propiedad Intelectual N° 90.877. — Talleres Gráficos "Vilko" S. R. L., Estados Unidos 425, (1101) Buenos Aires, Argentina.

